

Archeologienota Lokeren Sterrestraat 96

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VAN QUAETHEM

31-8-2017

Titel: Archeologienota Lokeren Sterrestraat 96

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Kris Van Quaethem

Projectcode bureauonderzoek: 2017H124

Intern projectnummer: 2017.130

Locatiegegevens: Lokeren, Sterrestraat 96

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 123176 en Y: 198679; X: 123296 en Y: 198601

Oppervlakte plangebied: 6230m²

Kadastergegevens: Lokeren, afdeling 2, sectie B, perceel nr. 353h2, 353f2 en 353g2 (zie figuur 9)

Topografische kaart: zie figuur 7 en 8

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Kris Van Quaethem (assistent-archeoloog) en Luc Van Goethem (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 31/08/2017

© Maarten Bracke, p/a Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

<u>1.</u>	<u>INLEIDING</u>	<u>4</u>
1.1.	WETTELIJK KADER	4
1.2.	ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1.	VRAAGSTELLING	4
1.2.2.	RANDVOORWAARDEN	4
1.3.	WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1.	MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2.	ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3.	ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4.	WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5.	SELECTIE BRONNEN	6
<u>2.</u>	<u>BUREAUONDERZOEK</u>	<u>7</u>
2.1.	HUIDIGE TOESTAND	7
2.2.	GEPLANEDE WERKEN	9
2.3.	LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	11
2.3.1.	TOPOGRAFISCHE SITUERING	11
2.3.2.	LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	13
2.3.3.	BODEMKUNDIGE SITUERING	16
2.3.4.	GEOLOGISCHE SITUERING	17
2.4.	HISTORISCHE SITUERING	20
2.5.	ARCHEOLOGISCHE SITUERING	27
<u>3.</u>	<u>SYNTHESE</u>	<u>31</u>
3.1.	ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	31
3.2.	AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	31
3.3.	VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	32
3.4.	VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	34
3.5.	BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	34
<u>4.</u>	<u>SAMENVATTING</u>	<u>37</u>
<u>5.</u>	<u>BIBLIOGRAFIE</u>	<u>38</u>
<u>6.</u>	<u>BIJLAGES</u>	<u>39</u>

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te Lokeren Sterrestraat 96 waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksoopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaarde gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied, de directe omgeving en van de gemeente Lokeren in het algemeen werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie wordt gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast wordt in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en worden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen wordt afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

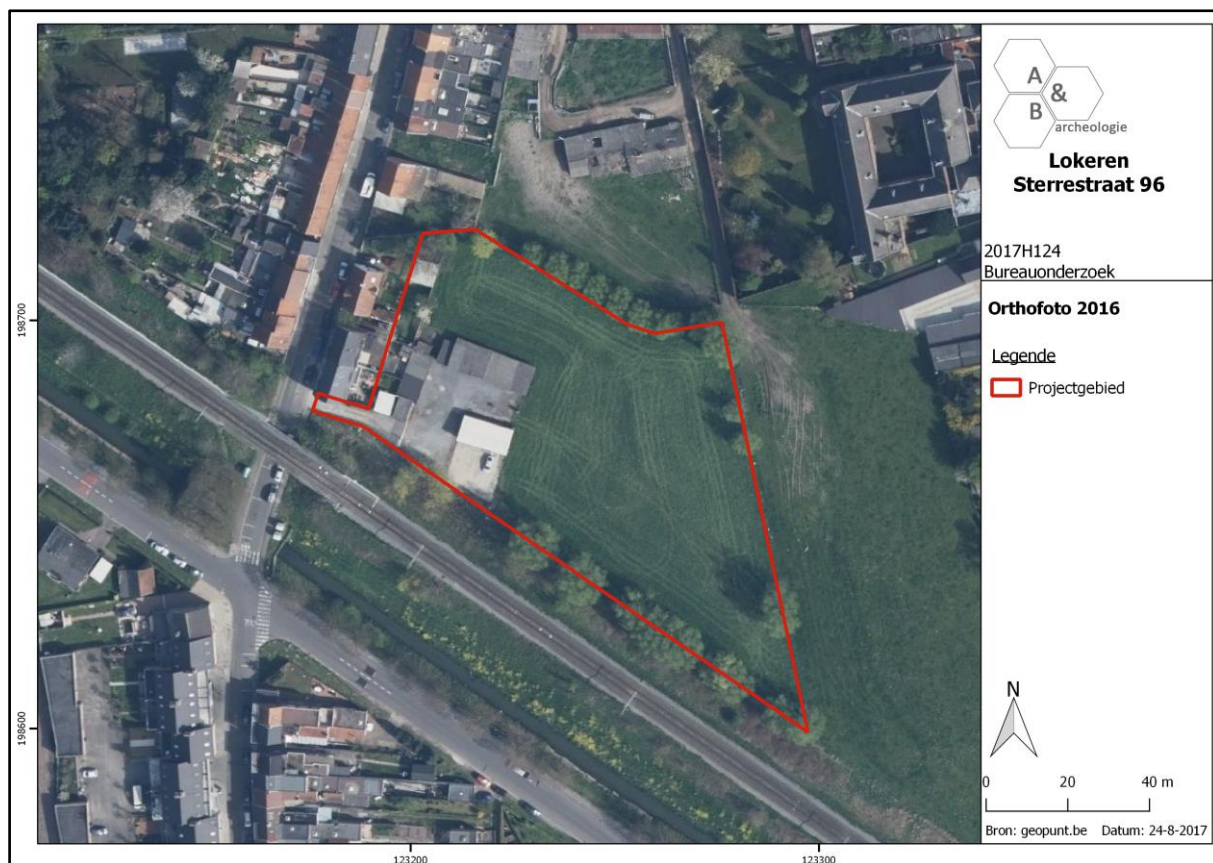
Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend werd een kaart uit de 80-jarige oorlog (ca. 1645) geraadpleegd, gezien de mogelijk aanwezigheid van een kamp.

Figuur 2 Zicht op de toegangsweg in kiezels en de achterliggende parking en weiland; rechts is de spoorweg Lokeren-Dendermonde te zien. Links is het huis Sterrestraat 96 te zien, dat afgebroken zal worden.

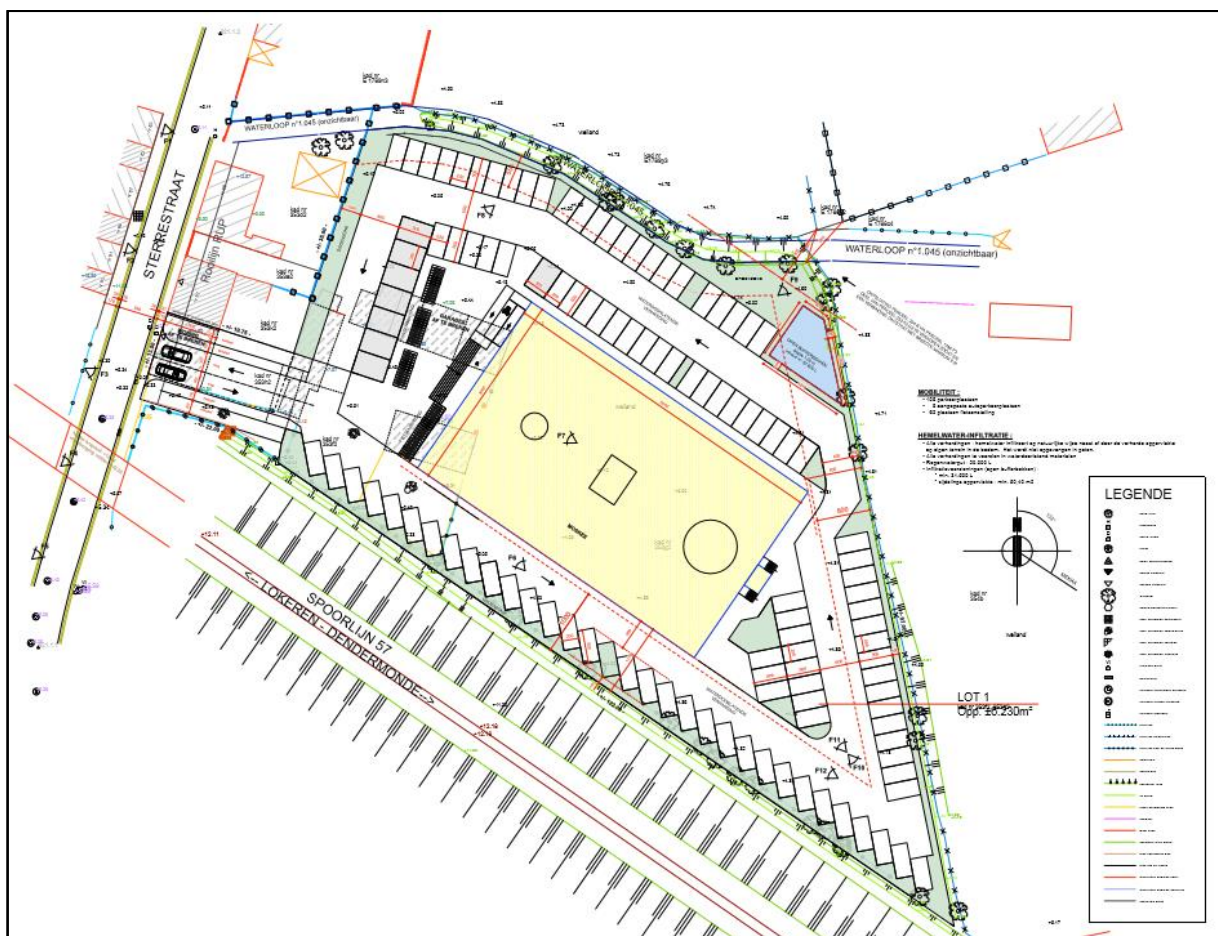
Figuur 3 Uitsnede uit de orthofoto van 2016 met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.2. Geplande werken

De geplande werken bestaan uit twee luiken. Het eerste luik omvat de voorbereidende werken. Hierbij wordt de bestaande parking uitgebroken en wordt het huis aan de Sterrestraat 96 afgebroken.

Het tweede luik omvat de bouw van een grote moskee voorzien van parkeergelegenheden rondom. Aan de Sterrestraat wordt een bredere toegangsweg voorzien waardoor verkeer makkelijk in en uit kan rijden. De moskee zelf meet 50 op 30m en heeft een oppervlakte van 1500m². De parking bestaat uit 105 parkeerplaatsen, 8 aangepaste autoparkeerplaatsen en 62 plaatsen voor fietsen. De circulatieweg en de andere verhardingen zullen opgebouwd worden uit waterdoorlatende verharding. Op deze manier infiltreert het hemelwater op natuurlijke wijze naast of door de verhardingen. In de noordoostelijke hoek wordt bovendien een infiltratiebekken voorzien met langs de westelijke zijde een kleine groenzone. Ook worden smalle groenzones voorzien langsheen de randen van het terrein.

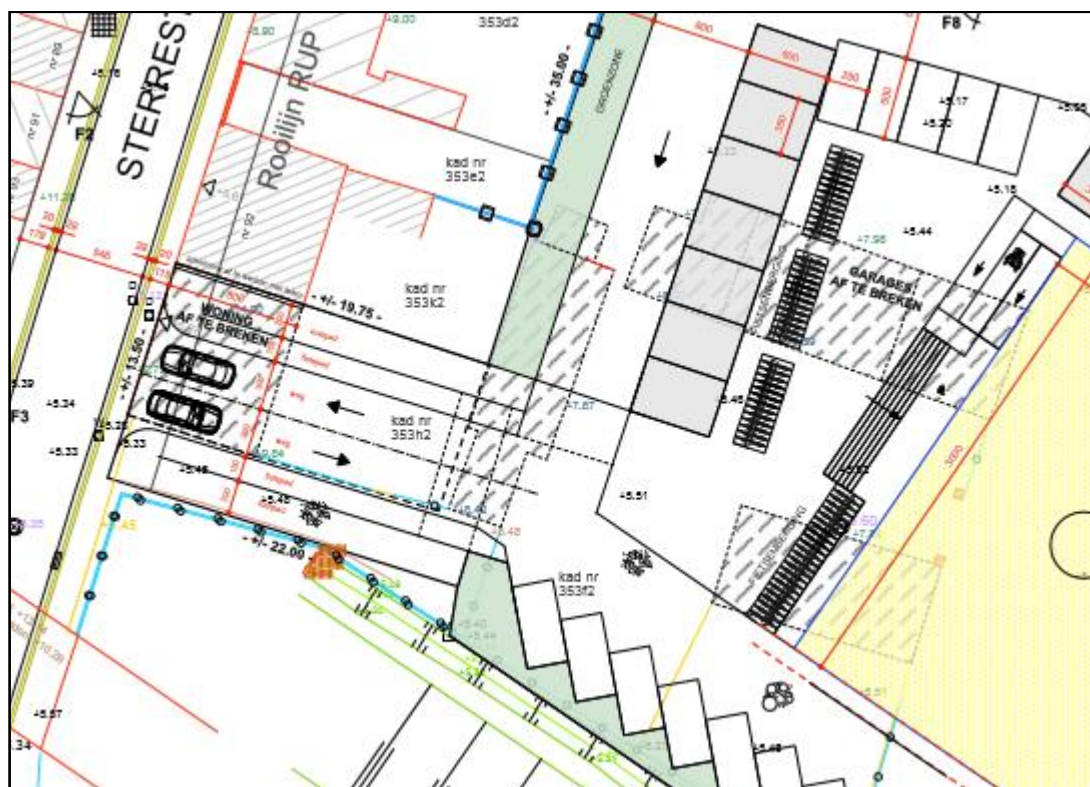
De geplande werkzaamheden zullen een nefaste impact hebben op het bodemarchief en bijgevolg op het mogelijke archeologische erfgoed.

Figuur 4 Uitsnede uit het plan 'geplande werken' (bron: initiatiefnemer).

Figuur 5 Detailopname van de geplande werken (bron: initiatiefnemer).

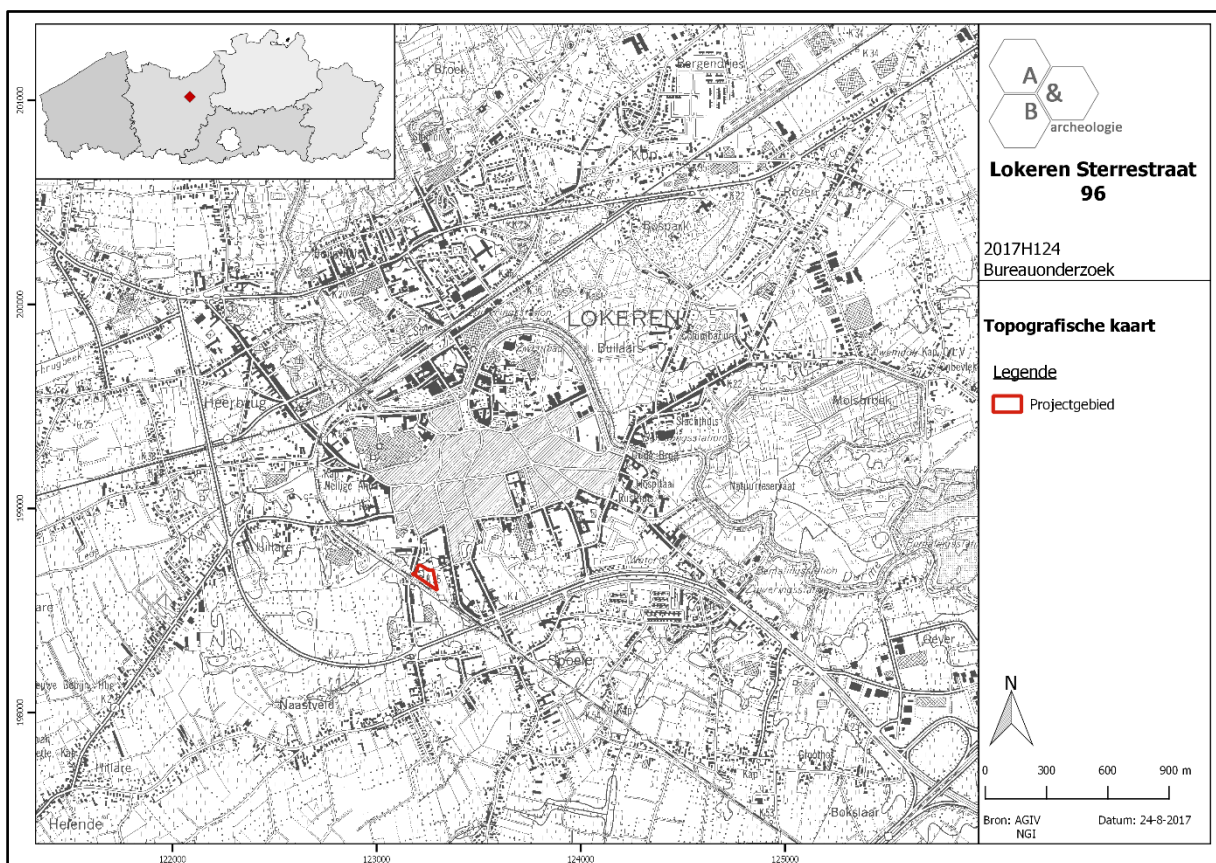
Figuur 6 Detailopname van de nieuwe toegangsweg (bron: initiatiefnemer).

2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

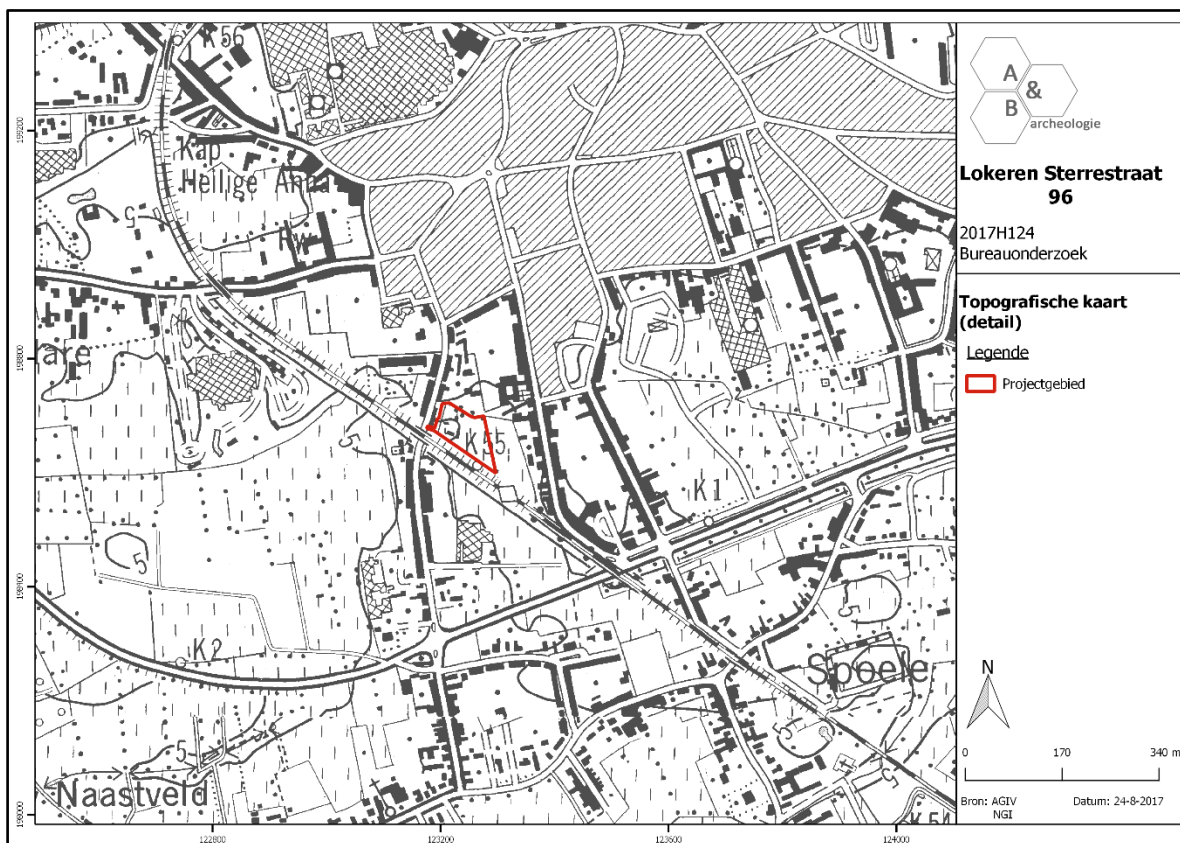
Het projectgebied bevindt zich in de gemeente Lokeren, gelegen in de provincie Oost-Vlaanderen, tussen Antwerpen en Gent. Ten zuiden bevindt zich de E17 autosnelweg die de steden Gent en Antwerpen met elkaar verbindt. Lokeren bestaat naast het centrum uit de deelgemeenten Eksaarde en Daknam. Lokeren grenst aan de gemeenten Sint-Niklaas, Waasmunster, Zele, Berlare, Laarne, Lochristi, Wachtebeke en Moerbeke⁶.

Het plangebied bevindt zich aan de oostelijke zijde van de Sterrestraat ter hoogte van huisnummer 96. Het terrein is gelegen in het zuidelijke deel van het centrum, net langs de spoorlijn van Lokeren naar Dendermonde. Kadastraal gezien bevindt het terrein zich op: Lokeren, afdeling 2, sectie B, perceel nr. 353h2, 353f2 en 353g2.

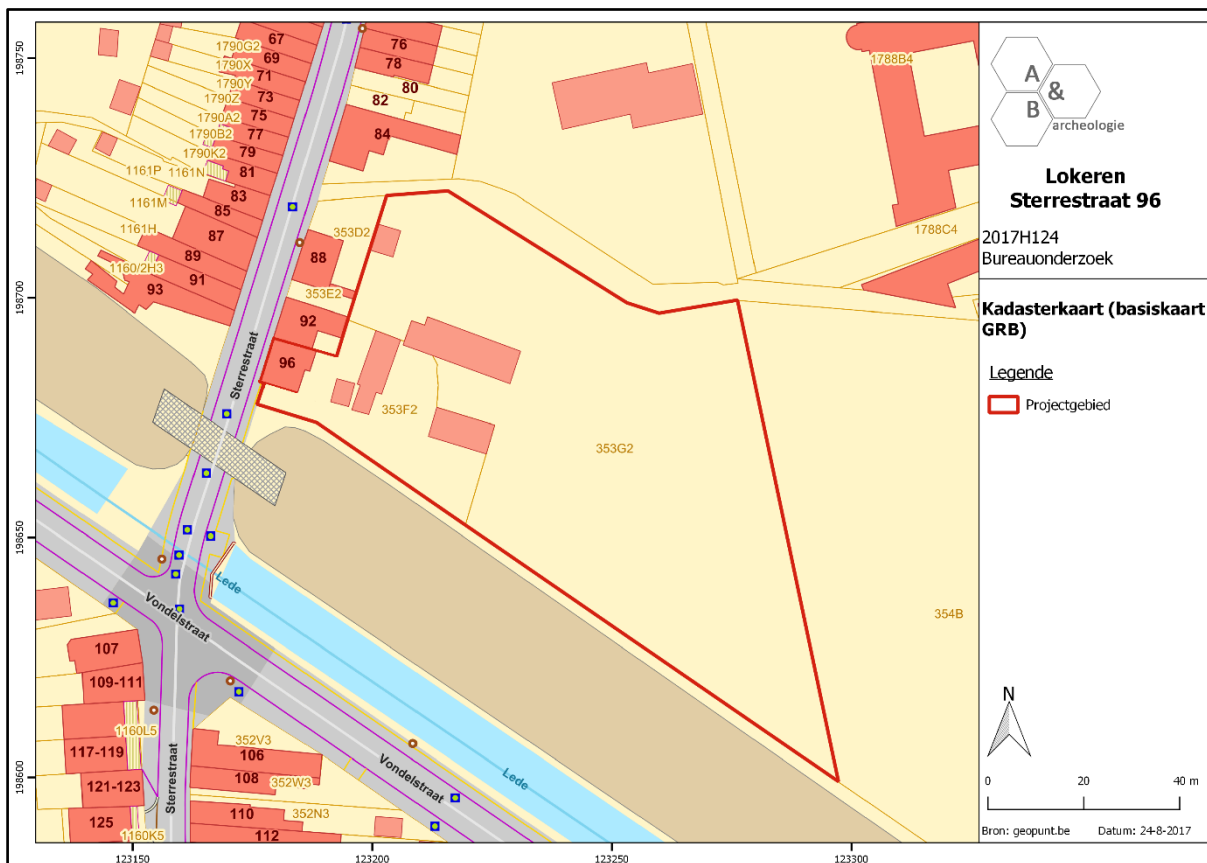

Figuur 7 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

⁶ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Lokeren>

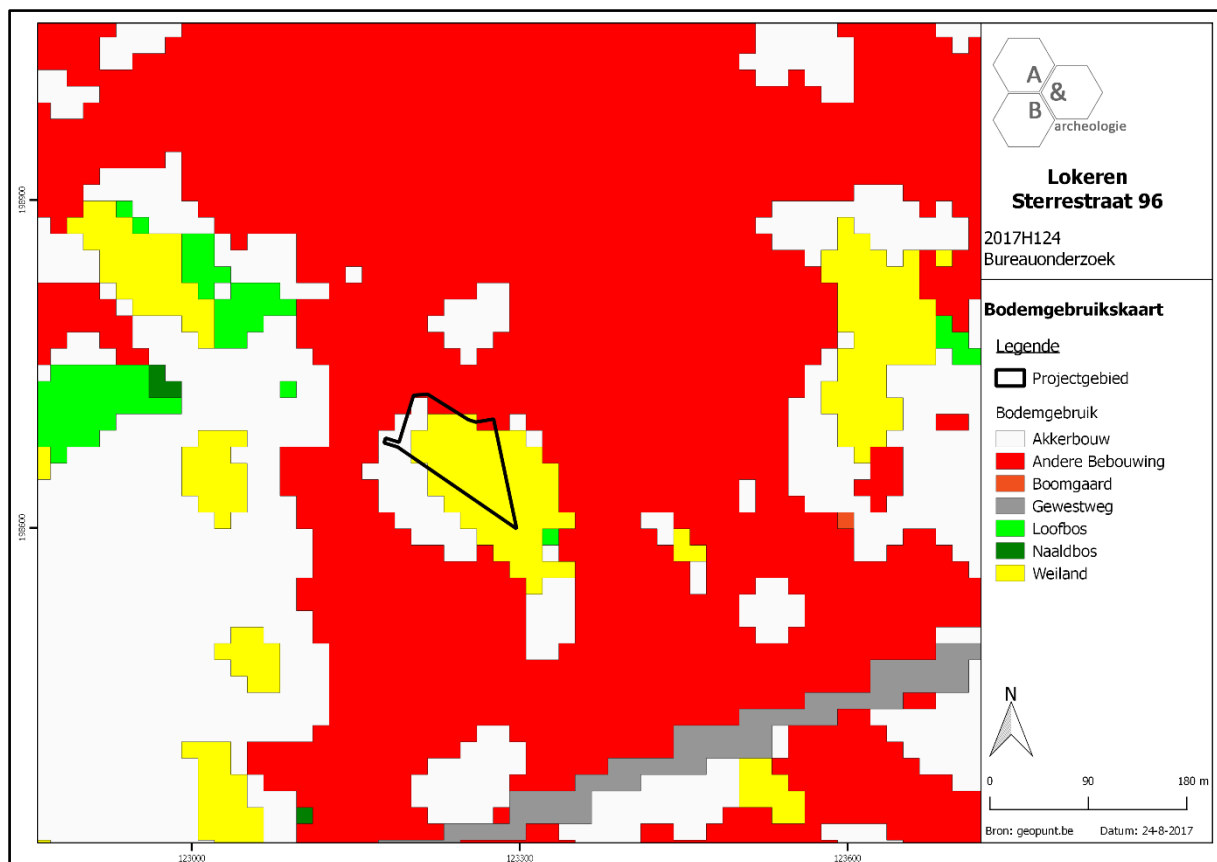

Figuur 8 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 9 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van de perceelsnummers (bron: geopunt.be).

Op de bodemgebruiksk kaart van 2001 staat het gebied onderverdeeld in twee types. Het eerste type wordt aangegeven door middel van de gele inkleuring en betreft weiland. Het meest westelijke deel wordt aangegeven met een witte inkleuring en betekent 'Akkerbouw'. Een dergelijke type wordt als volgt omschreven: een bodem die gebruikt wordt in één of ander rotatiesysteem waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland. Het derde type betreft een rode inkleuring aan de noordelijke grens en slaat op Andere bebouwing. Het grootste deel van het gebied wordt hierbij bedekt door structuren, waaronder gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groenzones. In totaal is bij dit type 30 tot 80% verhard. Vooral de gele inkleuring komt overeen met de huidige situatie. Het grootste deel van het plangebied wordt ingenomen als weiland.

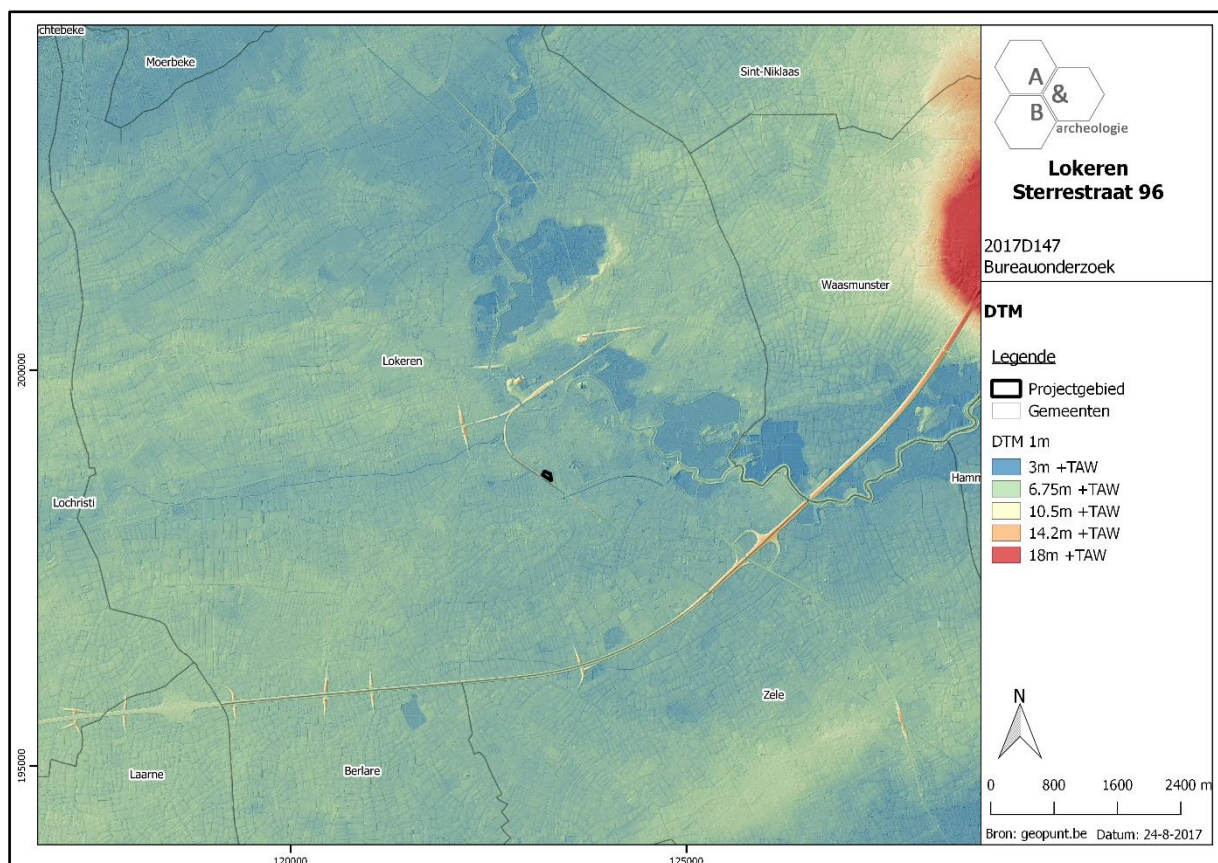
Figuur 10 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

Lokeren behoort tot het zandig Vlaanderen. Het reliëf is vlak tot vrij vlak te noemen, met hoogtes die schommelen tussen +4,5 en +6,5m TAW. Verder naar het oosten toe, op het grondgebied van Waasmunster, bevindt zich de cuesta van de Schelde met een hoogte van ca. +30m TAW. Er is een steile overgang op te merken op het Digitaal Hoogtemodel.

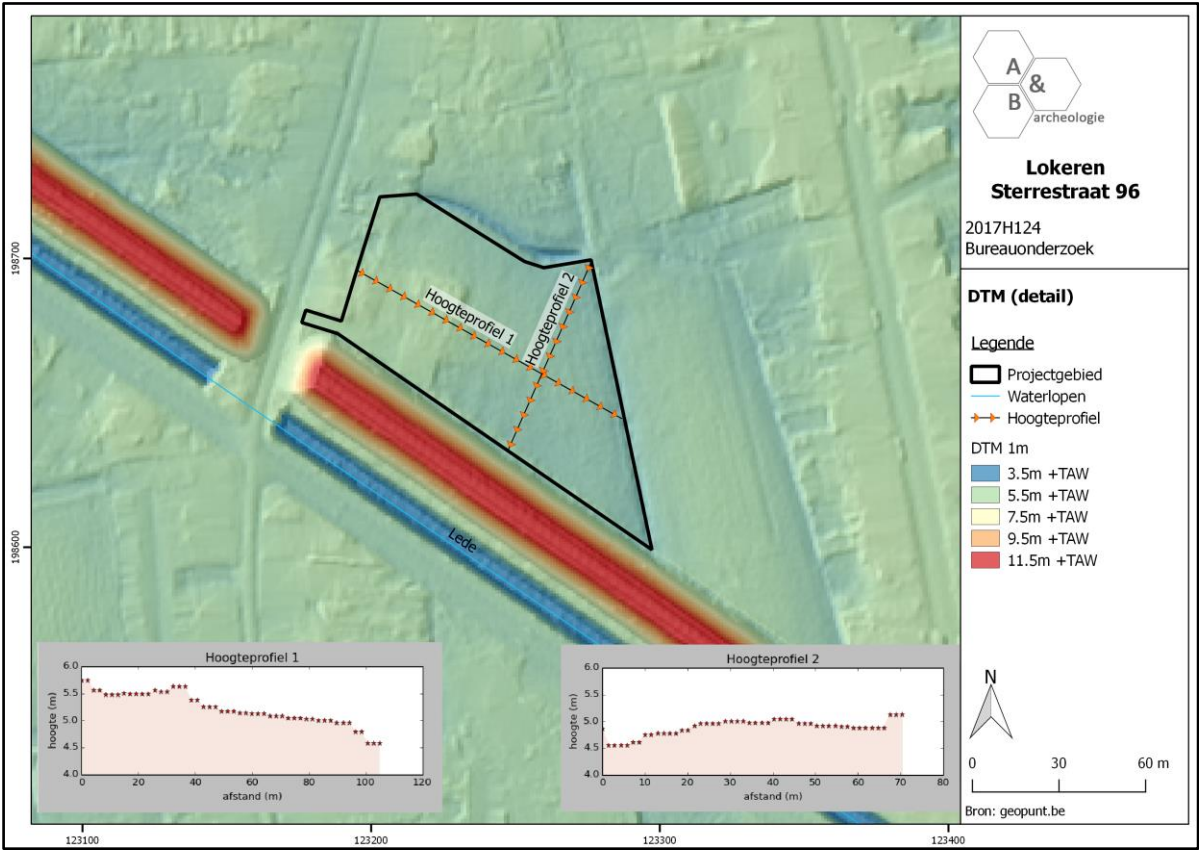
Het onderzoeksgebied zelf is vlak te noemen met een hoogte rond +4,5m in het oosten tot 5,5m TAW in het westen. Het weiland zelf ligt gemiddeld rond +5m TAW. Op het Digitaal Hoogtemodel is ook de loop van de Destelbeek waar te nemen langsheen de noordelijke grens. Deze beek is enkel nog open ter hoogte van het plangebied, verder naar het oosten en westen toe is deze gedempt. Ten zuiden van het terrein valt de hoger gelegen spoorweg op, daarlangs loopt de Lede. Deze beek loopt van Destelbergen via Lochristi naar Lokeren en mondt uit in de Durme. De Lede liep oorspronkelijk naar de Oude Vismijn maar werd heraangelegd rondom het centrum van Lokeren⁷. De beek loopt dus niet op zijn originele plaats.

Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het grootste deel van het plangebied in groen ingekleurd. Deze inkleuring wijst op een verwaarloosbare erosiegraad. Ook de percelen in de omgeving hebben een gelijkaardige inkleuring. De potentiële bodemerosiekaart baseert zich onder andere op de hellingsgraad van het terrein, die in dit geval nihil is.

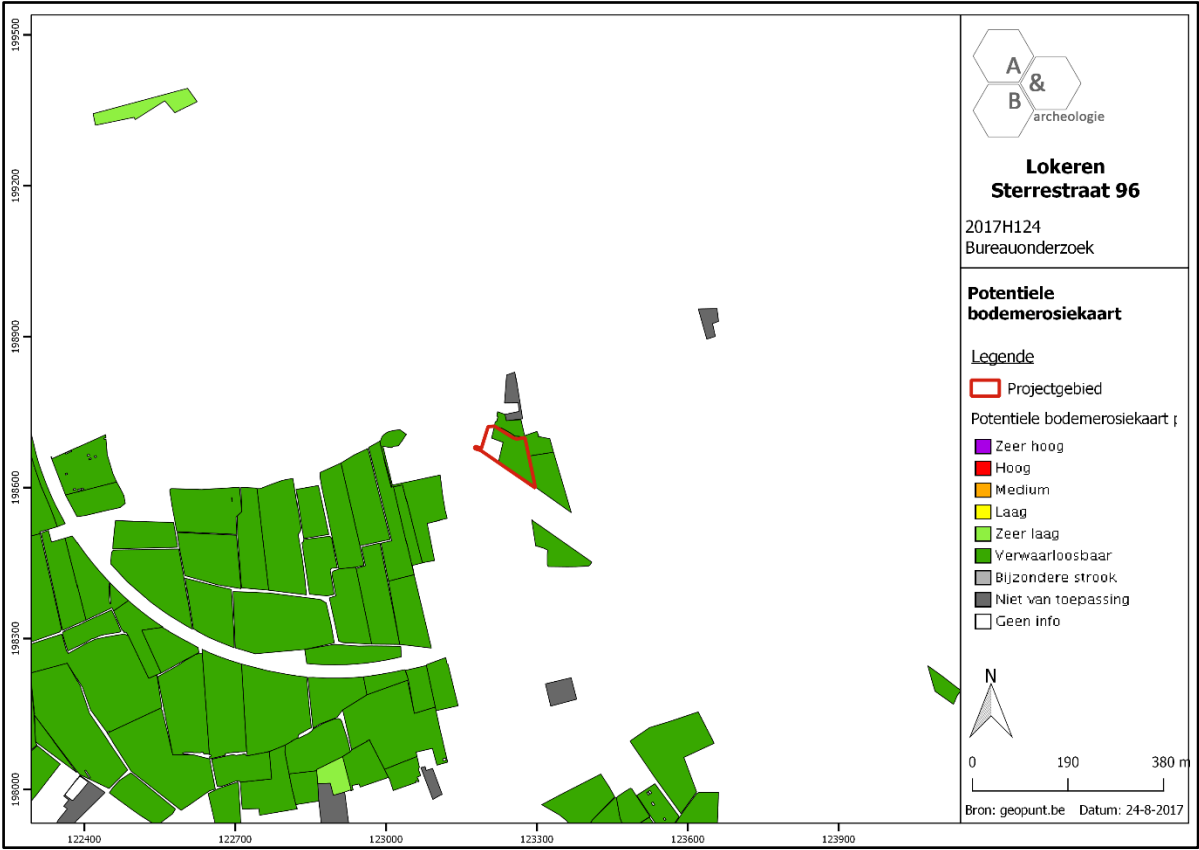

Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel met rechts de aanzet van de Cuesta (bron: geopunt.be).

⁷ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Ledebeek>

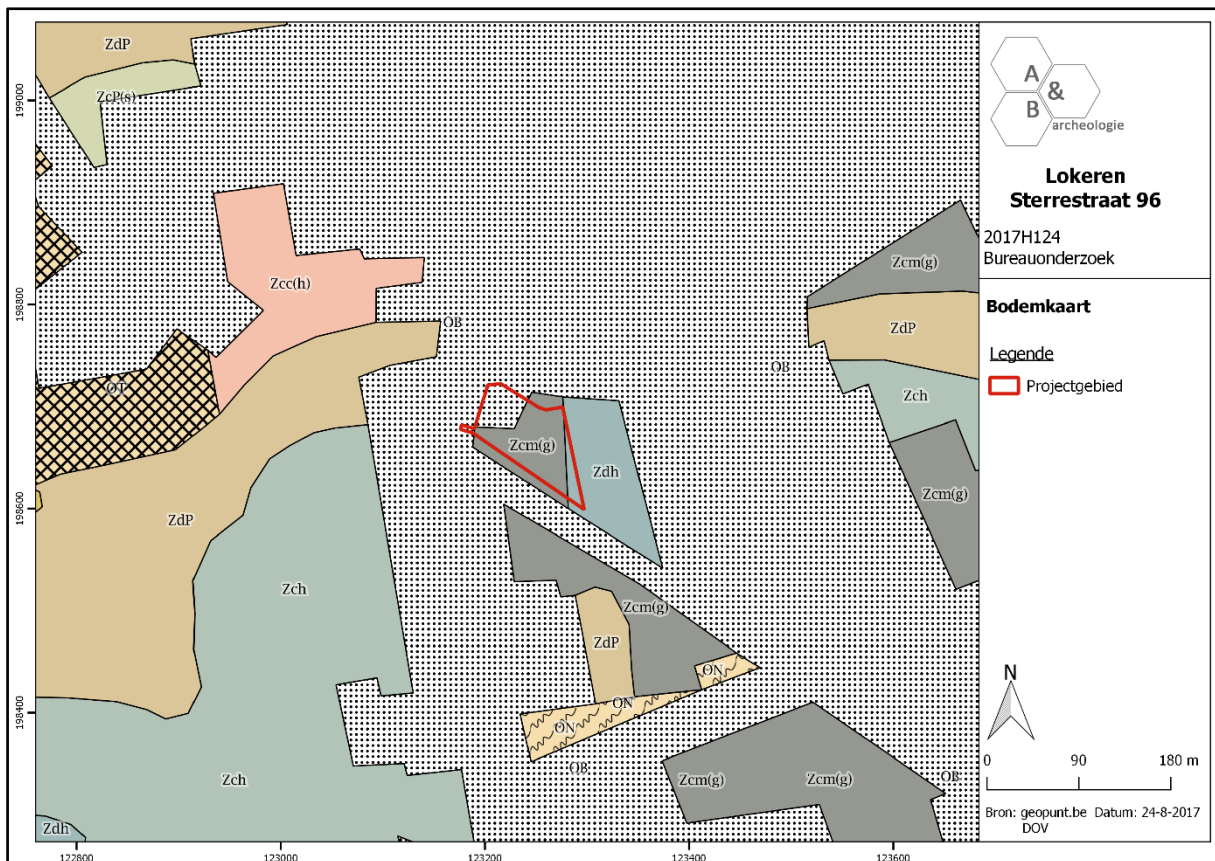
Figuur 12 Detailopname van het Digitaal Hoogtemodel met de twee hoogteprofielen (bron: AGIV).

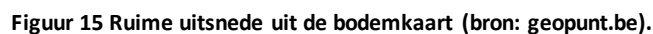
Figuur 13 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Binnen de grenzen van het plangebied worden drie bodemtypes aangegeven. Het noordwestelijke deel wordt aangegeven als bebouwde zone (type OB) waarbij geen bodemkundige gegevens bekend zijn. Het grootste deel wordt als een Zcm(g) bodem gekarteerd. Een Zcm(g) bodem kenmerkt zich als een matig droge zandbodem met een dikke antropogene humus A-horizont. De A-horizont kenmerkt zich met een grijsachtige kleur. Dergelijke bodems worden ook plaggenbodems genoemd, waarbij het plaggendek of A-horizont minstens 50 tot 60cm dik is. De zuidoostelijke tip wordt gekarteerd als een Zdh bodem. Deze bodem bestaat uit een matig natte zandbodem met een verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont. Het gaat om een zogenaamde matig natte postpodzolbodem, waarbij de podzol niet volledig ontwikkeld is.

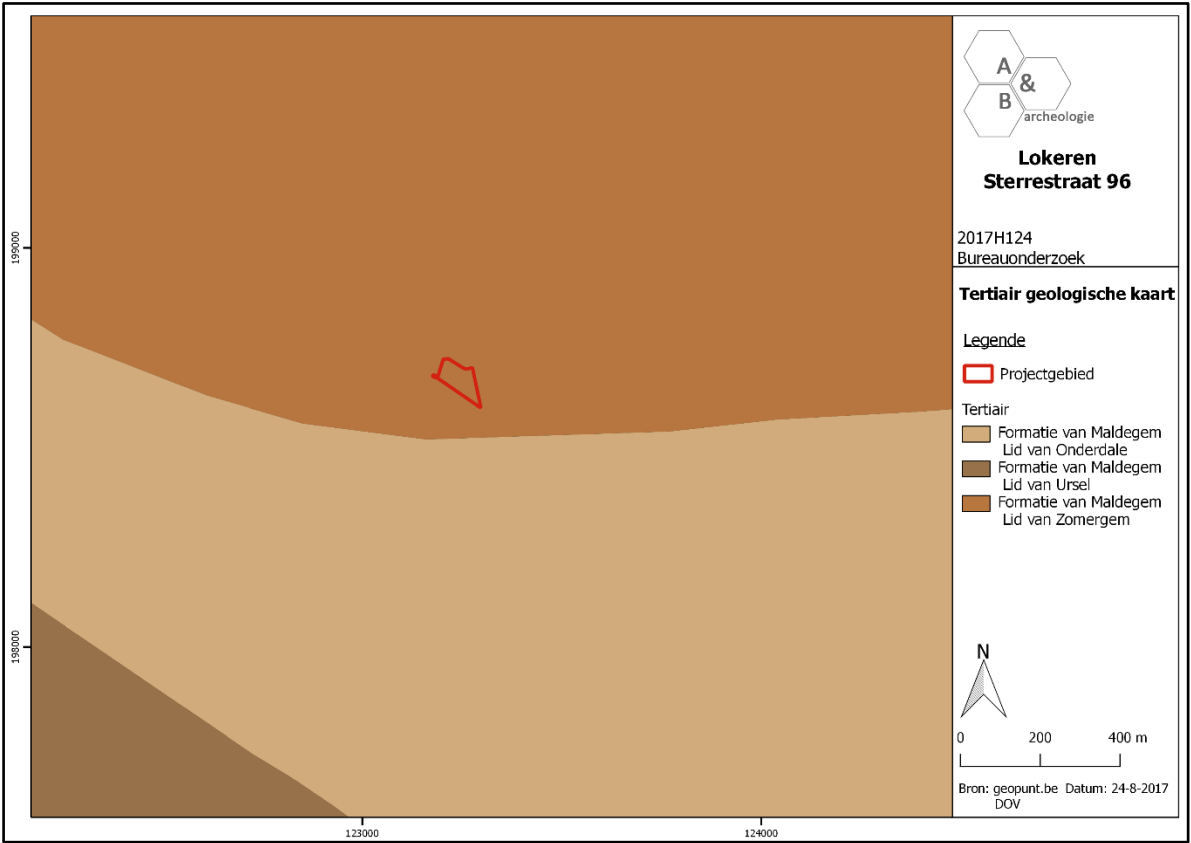

Figuur 14 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

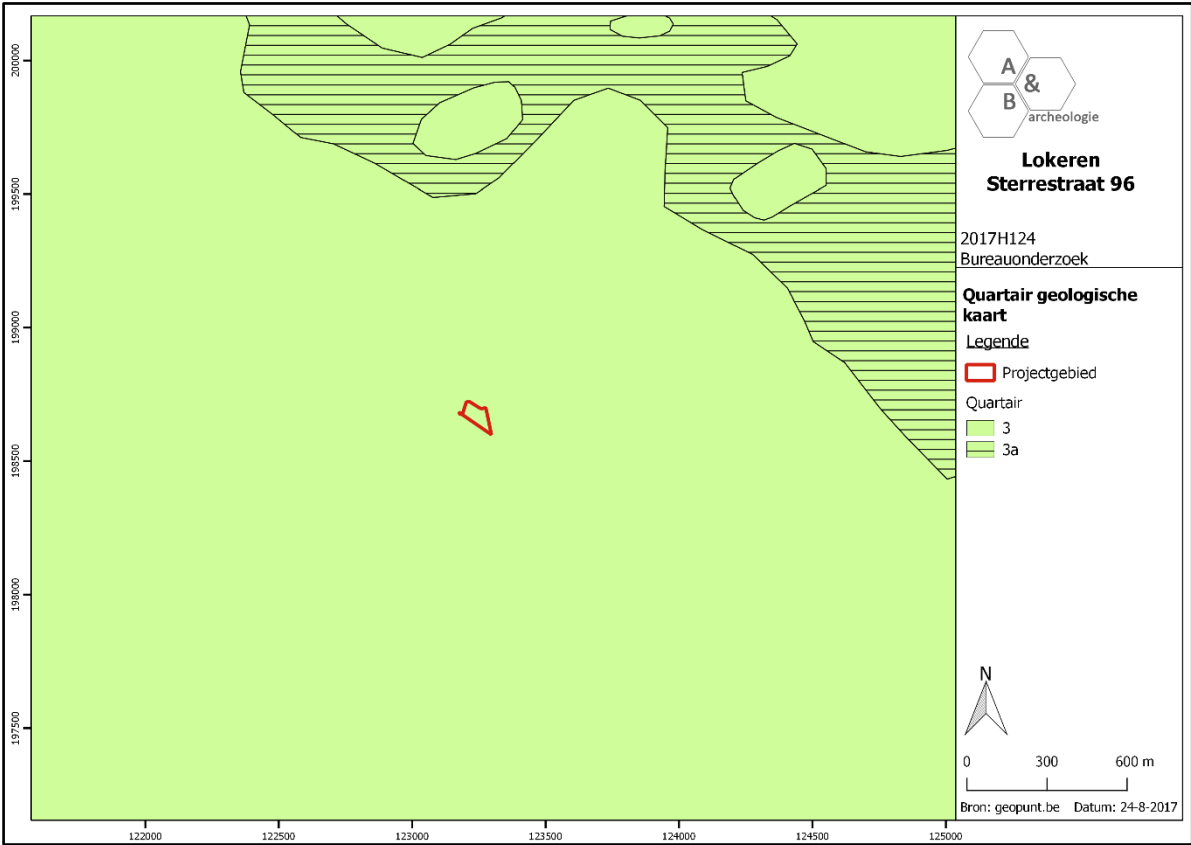

De Tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit het Lid van Zomergem (Formatie van Maldegem). Deze formatie kenmerkt zich door een grijsblauwe klei.

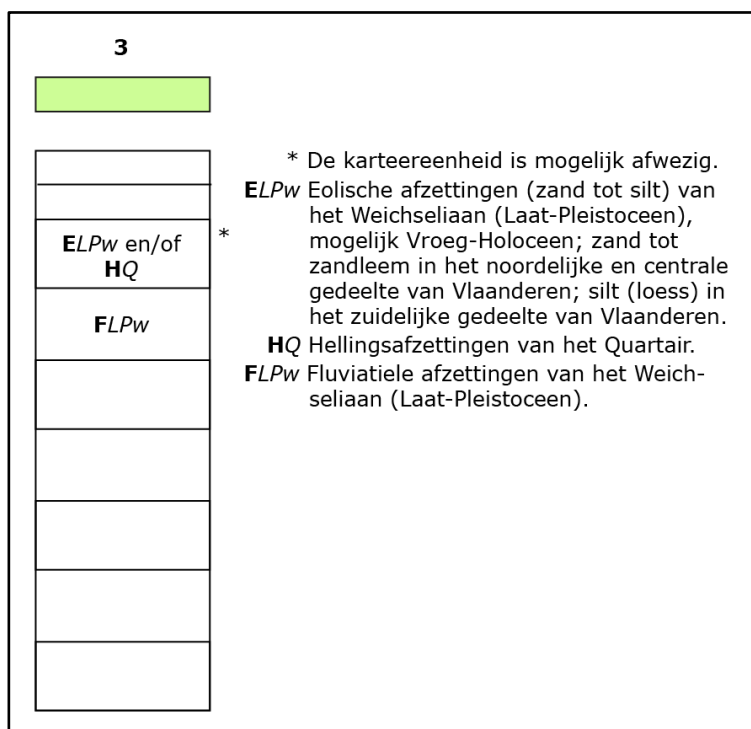
De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 16 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 17 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 18 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart; type 3 (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁸

De oorsprong van de naam Lokeren zou volgens sommigen liggen bij het woord 'luken' wat neerkomt op een ingesloten gebied of insluiten. Lokeren zou hierbij verwijzen naar een ingesloten plaats tussen de Durme en het bosrijke gebied. Een andere hypothese ligt bij het woord 'leuk' dat helder of glanzend betekent en het achtervoegsel 'arna' wat water betekent. De benaming zou slaan op een dorp langsheen een waterloop, in dit geval de Durme⁹.

Lokeren kent reeds een lange bewoningsgeschiedenis. De oudste teruggevonden vondsten wijzen reeds op menselijke aanwezigheid in het steentijd. De eerste vermelding van de stad Lokeren gebeurde in 1114. De stad ontwikkelt zich op de rechterzijde van de Durme. In deze periode is de economie gericht op landbouw en vlasnijverheid. In 1555 gaf Keizer Karel Lokeren het recht om een markt te houden, dat nog steeds tot op de dag van vandaag het geval is. De oorspronkelijke markt was driehoekig in grondplan en lag tussen de Schoolstraat, de Kerk en het Stadhuis. Pas later in de 17de eeuw wordt de markt verruimd tot zijn huidige vorm, tot tegen de Durme aan. De latere 16de en 17de eeuw is een woelige periode tussen het protestantse Nederland en de katholieke Spanjaarden. In 1789 wordt het centrum geteisterd door een grote brand. In 1804 zal Napoleon Bonaparte Lokeren de status van stad geven door middel van stadsrechten. Tot in de 20ste eeuw zal de haarsnijderijen en slacht- en textielfabrieken de belangrijkste industriële activiteiten vormen van Lokeren. Ten oosten van het plangebied verwijst het Hoedhaar nog naar deze industrie en op de markt werden beelden van Zilveren hazen geplaatst ter verwijzing naar deze ambacht.

Een belangrijke fase binnen de geschiedenis van Lokeren, en ruimer binnen de geschiedenis van het Waasland, is de strijd die geleverd werd gedurende de Tachtigjarige Oorlog tussen de Nederlanden en het Spaanse Rijk. Het Land van Waas aan de Schelde speelde een belangrijke rol binnen het beleg van Antwerpen gedurende de periode 1583-1585. Het Spaanse leger had er vanuit strategisch oogpunt, vlakbij de belangrijkste sleutelpunten rondom de stad, zijn basiskamp gevestigd en zou van hieruit het verdere verloop van het beleg coördineren. In 1585 zou Antwerpen definitief worden veroverd en zich overgeven aan de Spaanse koning. Antwerpen was in de 16de eeuw, na Parijs, de grootste stad in Europa en was niet alleen het centrum van handel, maar ook van cultuur, kennis en religie. Na de overgave in 1585 verlieten bijna 50.000 mensen de stad, dit zowel uit religieuze als economische redenen. De grote handelsmetropool van weleer was definitief verleden tijd. De Noordelijke Nederlanden werden zo versterkt met een immense injectie aan kapitaal, kennis en ondernemings talent. De Zuidelijke Nederlanden zouden een eeuw ingaan van oorlog en ellende. Gedurende de jaren van het beleg waren vooral Beveren, Temse en Lokeren de belangrijkste gemeenten. Zij waren het omvangrijkst en werden het meest belast. De inwoners van het Waasland werden niet ingeschakeld om te vechten, maar om dijken, verstevigingen en forten te bouwen. De dorpen werden eveneens belast met de logementen van de soldaten en in hun onderhoud. Zo was er voor de kampen, gestationeerd net buiten de dorpen, een constante aanvoer van levensmiddelen, munitie, wapens, haver, stro en hout. Tegen 1620 had het Land van Waas al bijna 40 jaar ervaring met het legeren van soldaten in zijn kasselrij. De ontvolking in de dorpen was groot en de resterende

⁸ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Lokeren In Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://inventaris.onroerenderfgoed.be> op 29/08/2017*

⁹ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Lokeren>

inwoners kampten met grote armoede. De grotere gemeenten Lokeren en Stekene hebben het zwaarst te lijden gehad onder de vele daden van muiterij en de financiële lasten. Naast Spaanse troepen stationeerde het leger van de Republiek der Verenigde Nederlanden eveneens te Lokeren. Hun aanwezigheid heeft betrekking op een beslissende fase in de Tachtigjarige Oorlog. De Hollandse Republiek sloot een verbond met Frankrijk met de bedoeling Hulst en Hulster Ambacht, op dat ogenblik in handen van het Spaanse Leger, te heroveren, wat uiteindelijk in 1645 lukte. De militaire kaart geeft een beeld van de opstelling van het kamp in de eerste helft van de 17de eeuw. De ligging van het uitgestrekte kamp rondom Lokeren situeert zich bij benadering doorheen het plangebied. Bij opgravingen in 2011 door Baac Vlaanderen aan het Hoedhaar werden verschillende tonwaterputten en vondsten teruggevonden die in verband gebracht kunnen worden met dit kamp (zie verder archeologisch kader)¹⁰. Het is niet geweten in welk jaar het kamp opgetrokken werd en hoeveel maanden het dienst heeft gedaan. Gezien de aanwezigheid van waterputten, zal het kamp toch enige tijd in gebruik zijn.

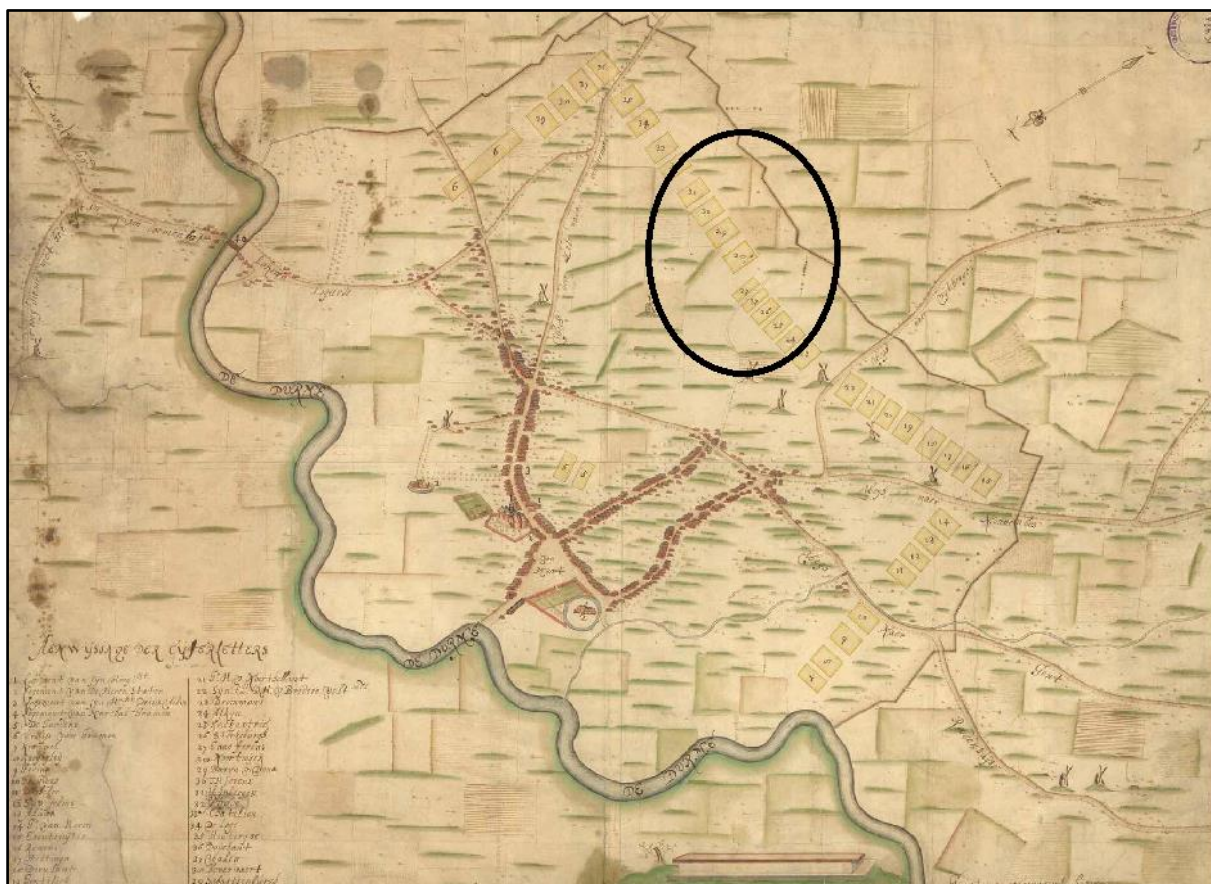
De oudste kaart die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit de 18de eeuw. Op deze kaart wordt het gebied gekarteerd als landbouwzone met diverse percelen begrensd door bomen of hagen. De bewoning concentreert zich meer naar het noorden toe in het centrum van Lokeren. Rondom de bewoningskern komen diverse windmolens voor. Ter hoogte van het plangebied wordt de Destelbeek aan de noordelijke zijde aangegeven. De westelijke zijde wordt begrensd door de Sterrestraat. Op de Atlas der Buurtwegen (1841) blijft de situatie grotendeels ongewijzigd. Hierop is duidelijk de 'Destelbeke' te zien. Aan de overzijde van de Sterrestraat wordt op de hoek van de beek en de straat een woning aangegeven. De kaart van Vandermaelen (1846-1854) toont een gelijkaardig, doch minder gedetailleerd beeld. Een molen ten noorden van het terrein wordt als Oliemolen benoemd. Ook wordt de spoorlijn Lokeren-Dendermonde-Aalst aangegeven. Deze spoorlijn, beter bekend als spoorlijn 57, werd aangelegd in het midden van de 19de eeuw¹¹. De kaart van Popp (1842-1879) toont een uitgebreidere percelering. Bewoning wordt niet aangegeven.

Op de topografische kaart van 1893 wordt voor de eerste maal bewoning aangegeven langs heen de Sterrestraat. Ook is duidelijk de loop van de beek te zien en de spoorlijn. Dit is nog steeds hetzelfde geval op de topografische kaart van 1909-1910.

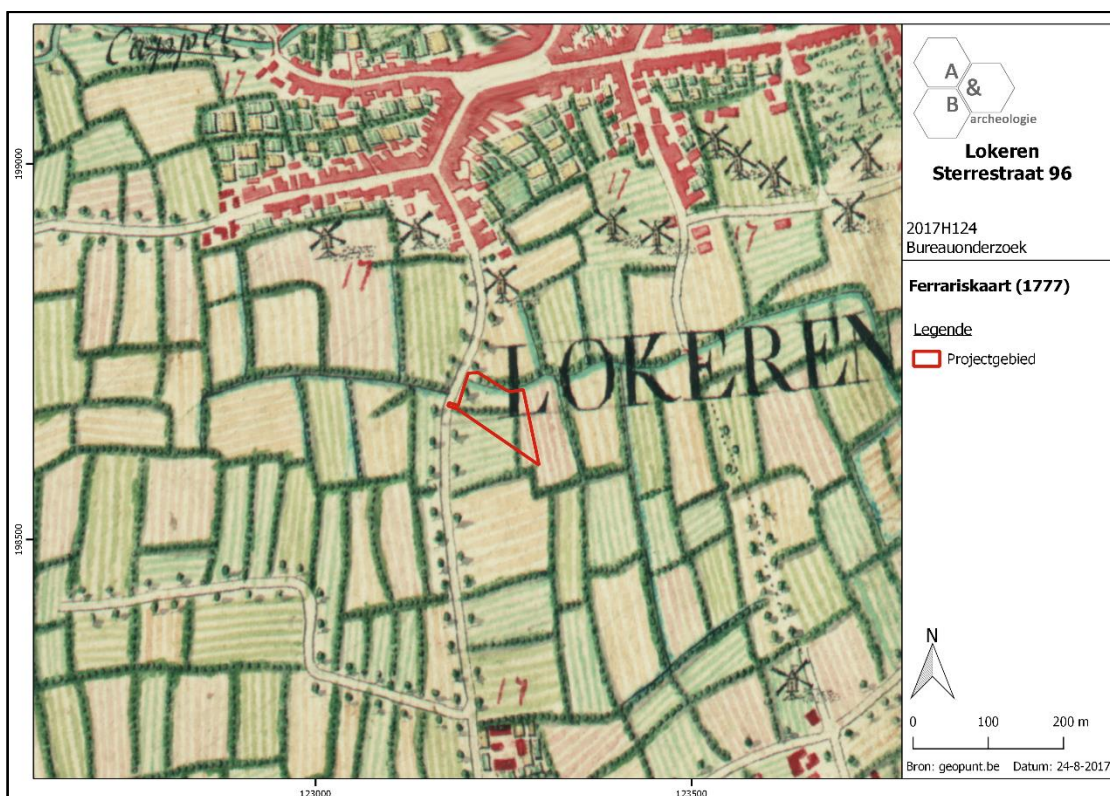
De vroegste luchtfoto betreft een orthofoto uit 1971. De kwaliteit en resolutie is vrij laag, maar toch kan hierop bewoning herkend worden in het westelijke deel aan de straatkant en ter hoogte van de huidige parking. Het zuiden, zuidoosten en oosten is ingenomen als weiland. Het noorden bestaat uit een klein bosje. Ten noordoosten is de kapel met achterliggende tuin te zien van de Zusters Clarissen van Lokeren met een oorsprong in de 2de helft van de 19de eeuw. Op een latere en meer gedetailleerde luchtfoto van 1979-1990 is de bewoning beter te zien, met een woning aan de straatkant en enkele bijgebouwtjes op het achtererf. Het grootste deel is ingenomen als weiland. Op de luchtfoto van 2016 zijn de achterliggende gebouwtjes verdwenen. In de plaats is een verharding aangelegd met enkele parkeergarages en opslagplaatsen.

¹⁰ Gierts 2014

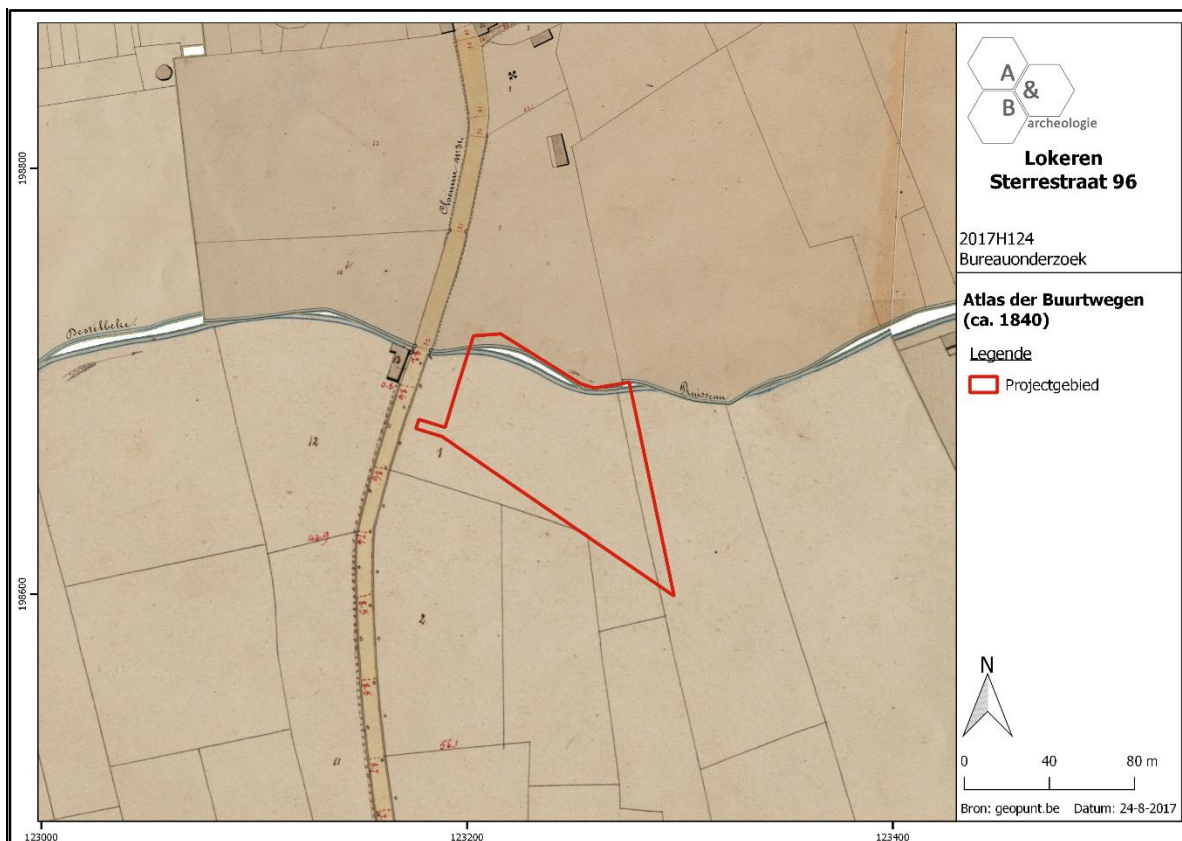
¹¹ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Spoorlijn_57_\(Belgi%C3%AB\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Spoorlijn_57_(Belgi%C3%AB))

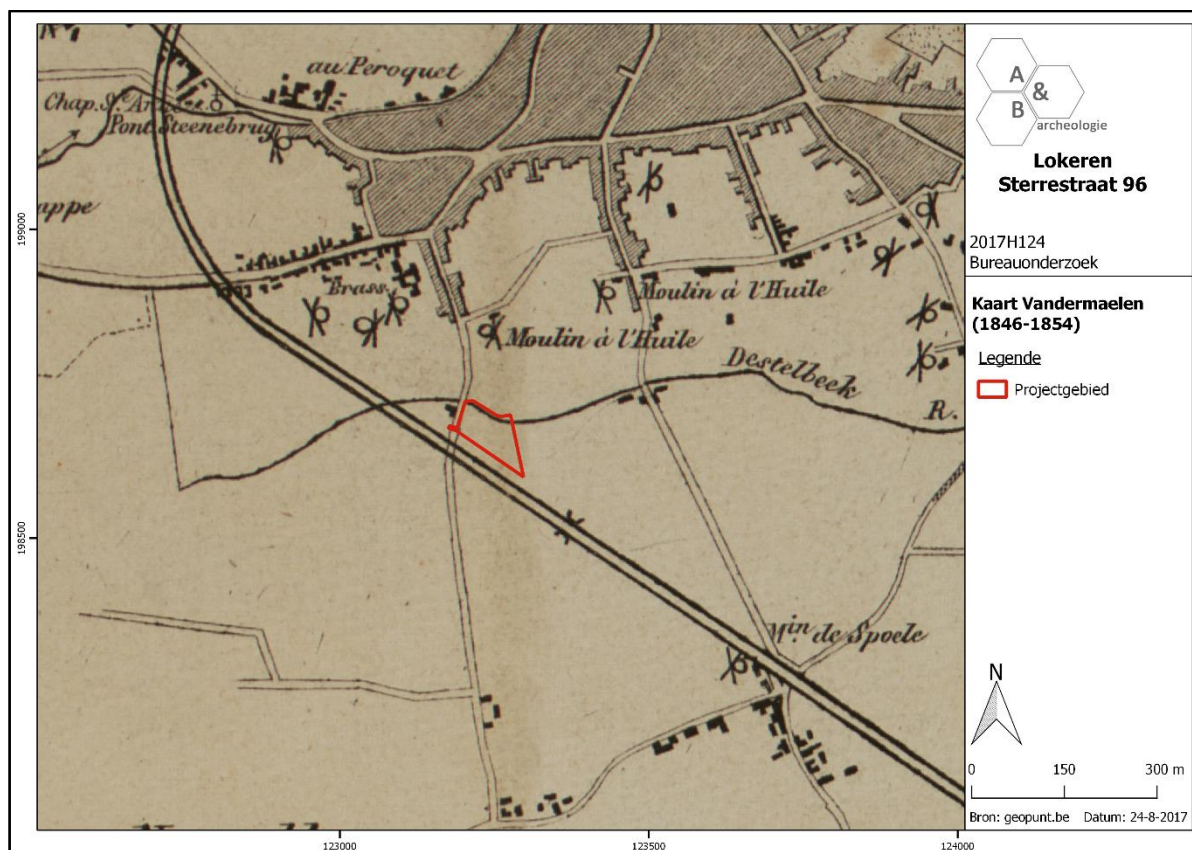
Figuur 19 Lokeren tijdens de 80-jarige oorlog, 1645, met aanduiding van het plangebied (<http://www.waaserfgoed.be/erfgoed/23991-oorlogskaat-lokeren>).

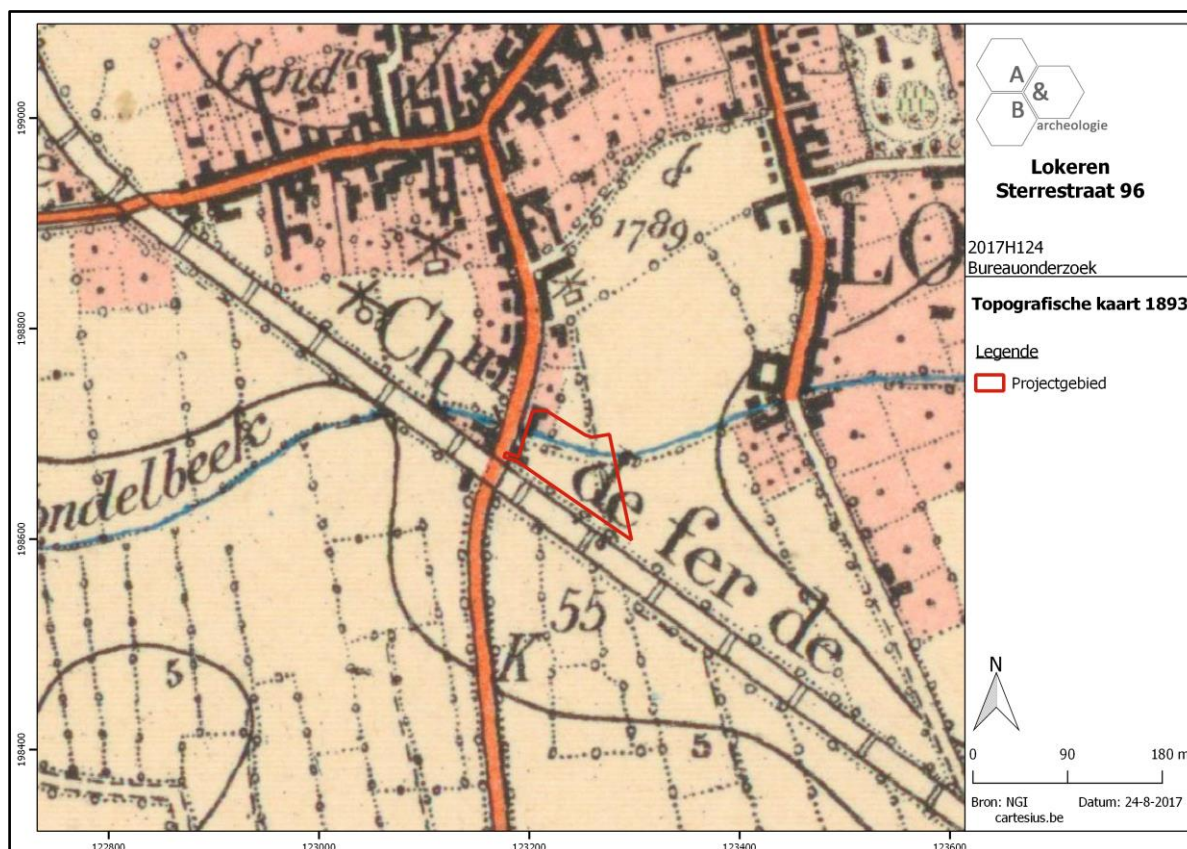
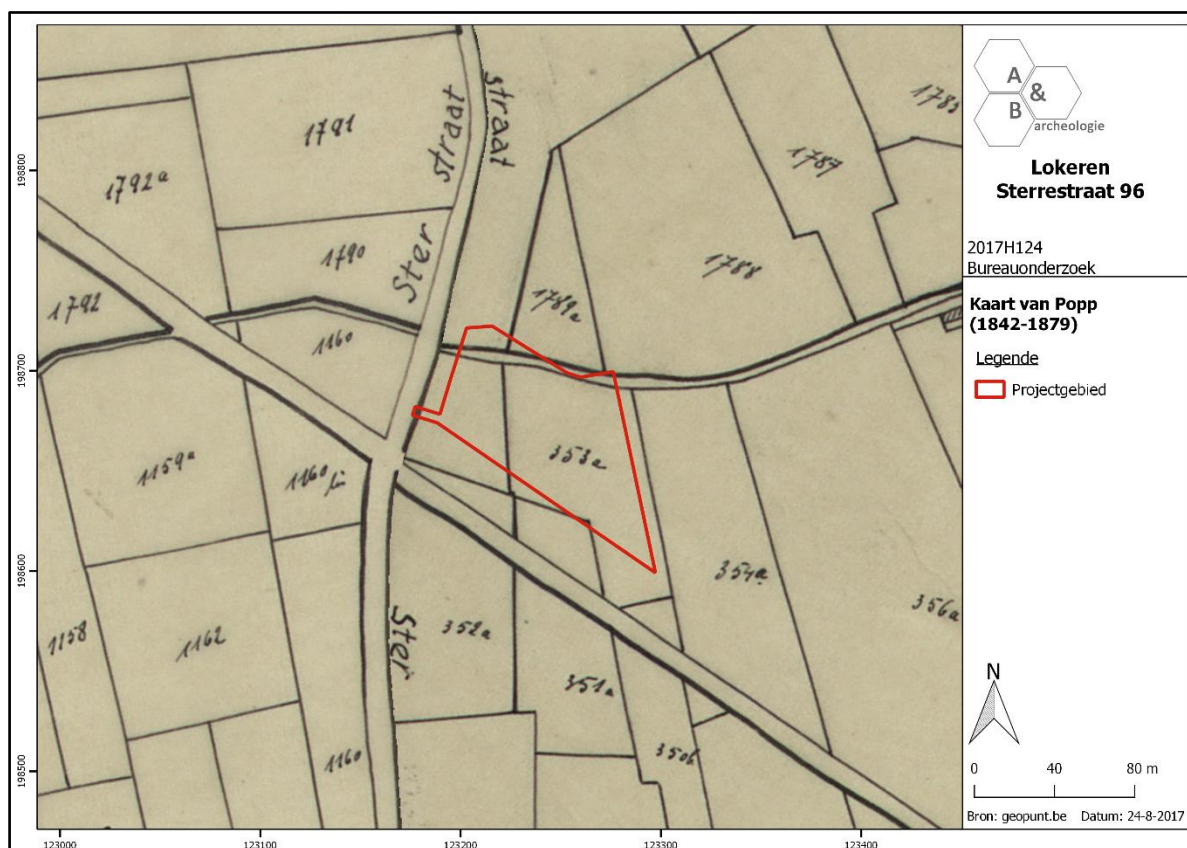
Figuur 20 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

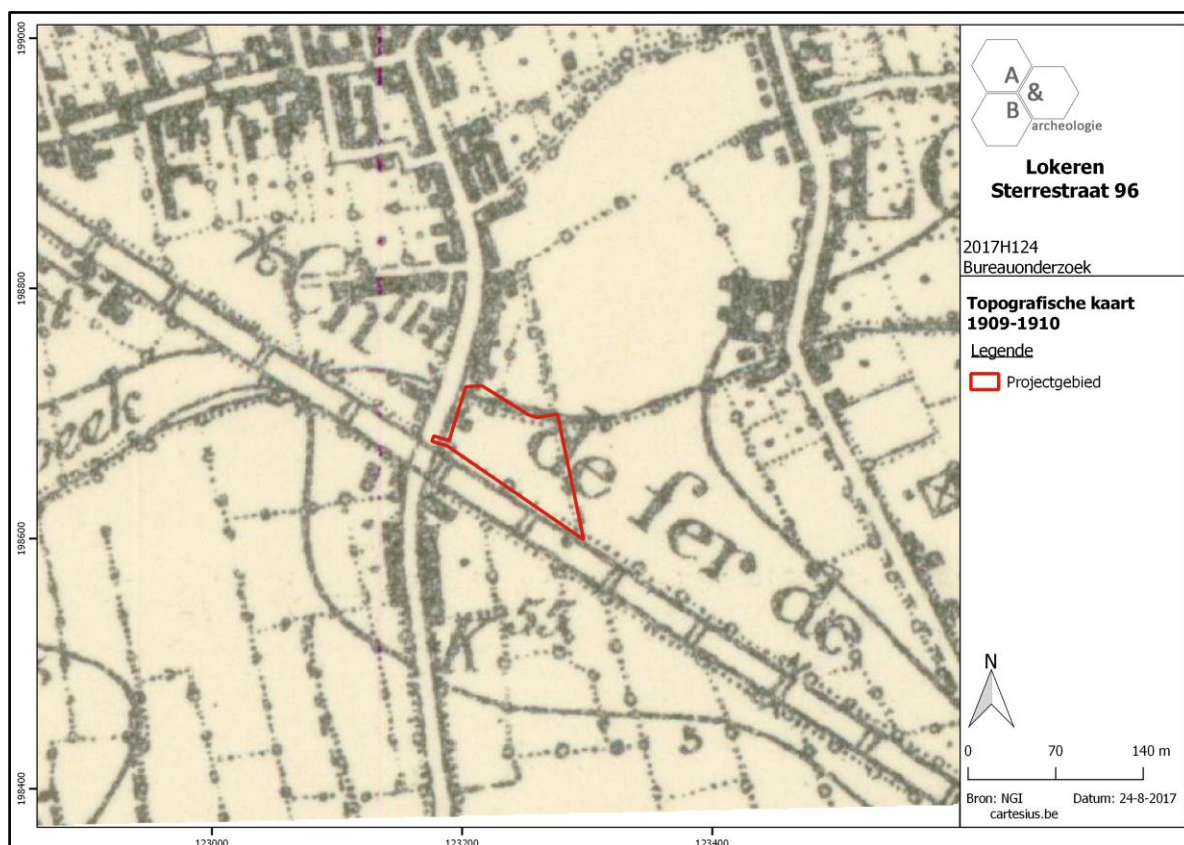

Figuur 21 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

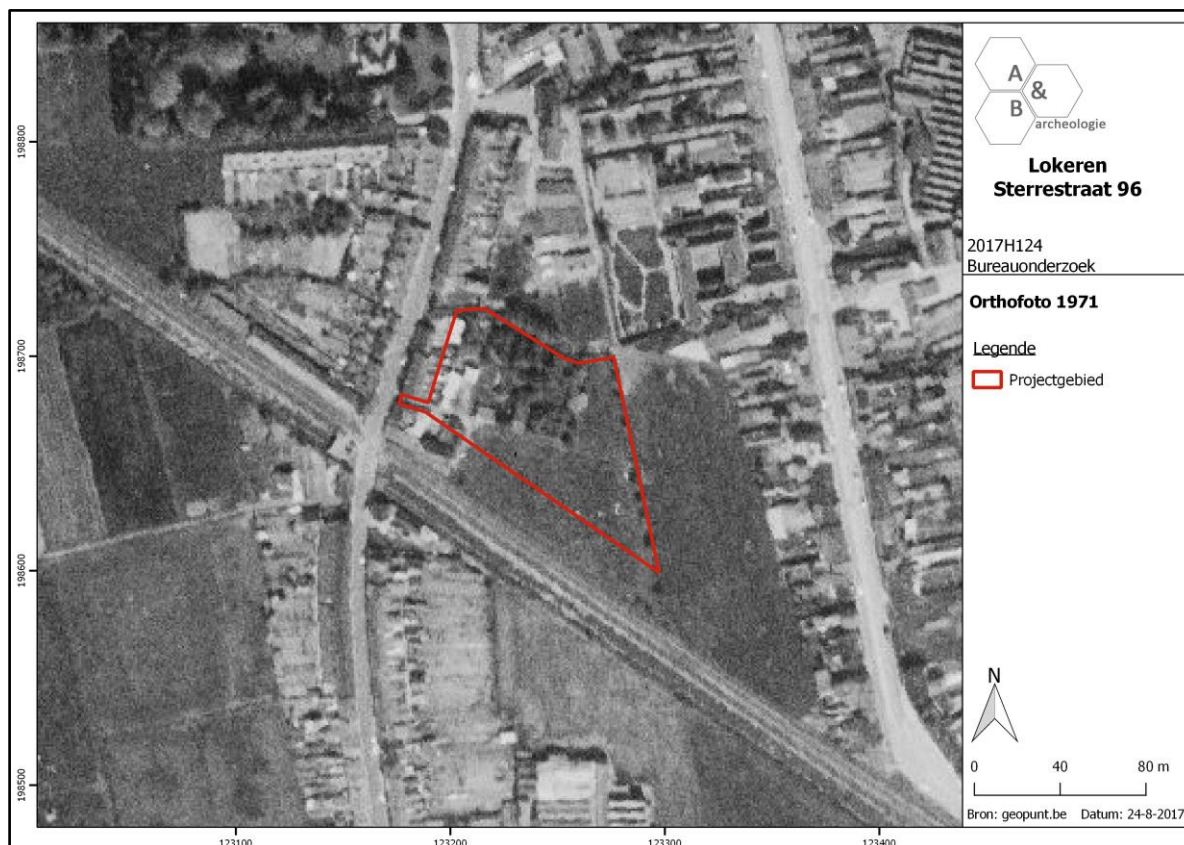

Figuur 22 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

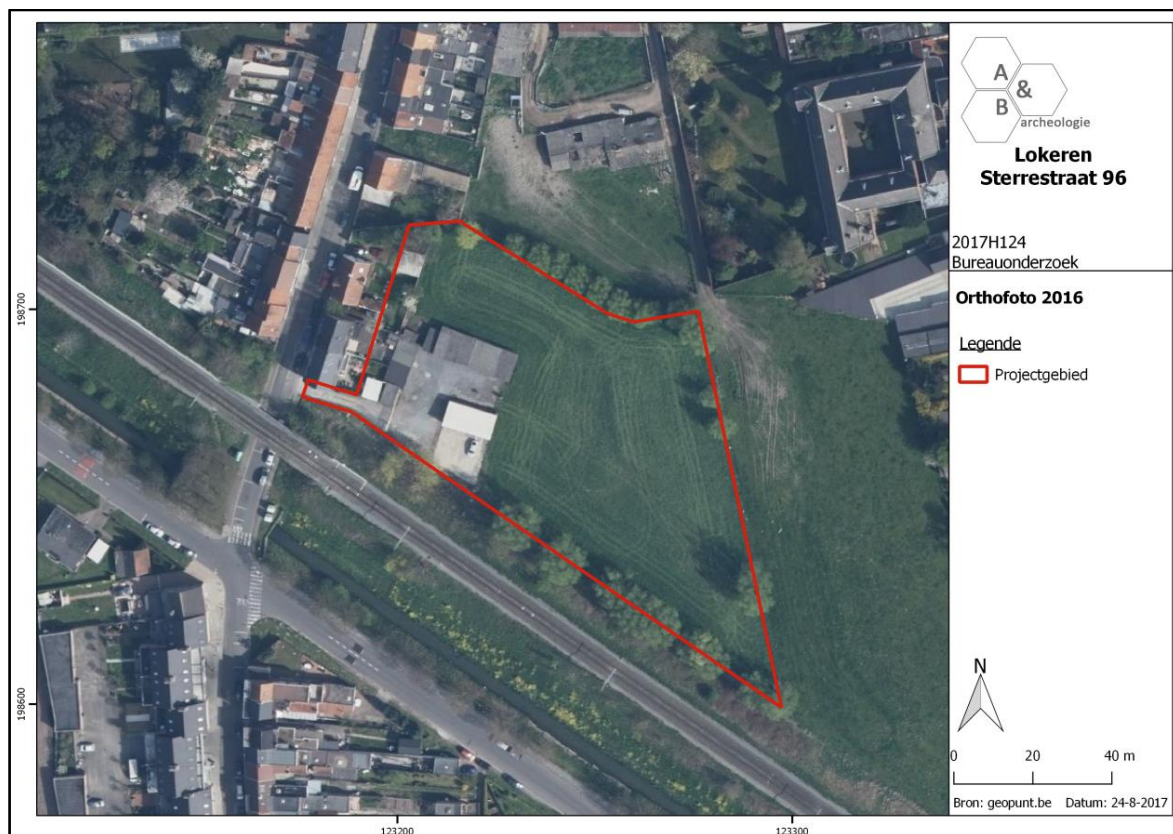
Figuur 25 Uitsnede uit de Topografische kaart van 1909-1910 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden in de omgeving van het projectgebied een aantal sites aangegeven, die hiernavolgend besproken worden. De afgelopen jaren werden veel archeologische onderzoeken uitgevoerd in en rond de stadskern van Lokeren. Deze tonen een hoog archeologisch potentieel van de gemeente aan. Hiernavolgend wordt een overzicht gegeven van de gekende archeologische waarden.

Ter hoogte van het Molsbroek, aan de oostelijke kant van Lokeren wordt onder CAI ID 32338 een zone aangegeven met als beschrijving Konijnepijpen en het Paardenkerkhof¹². Er werd een concentratie aan lithische artefacten vastgesteld uit het neolithicum waaronder enkele pijlpunten. Daarnaast kwam nog een aardewerkconcentratie uit de ijzertijd aan het licht. CAI ID 32778 geeft een groot gebied aan tussen Molsbergen (Lokeren) en Eekhout (Waasmunster)¹³. In het gebied werden diverse archeologische vondsten en sporen geattesteerd. De oudste vondsten betreffen neolithische artefacten en concentraties die in situ werden teruggevonden onder de Romeinse bewoningslaag. Uit de ijzertijd, La Tène periode, zijn aardewerkfragmenten teruggevonden voorzien van decoraties in de vorm van nagelindrukken, groeflijnen en kamversieringen. Ook werd een Romeinse bewoningskern vastgesteld ten oosten van een klein grafveldje met minstens vier graven. In 1976 en 1979 werden twee waterputten ontdekt met Romeins vondstmateriaal en een lederen schoen.

Ten noordoosten van het plangebied aan de Uitbreidingslaan werd een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd door Baac Vlaanderen (CAI ID 211498)¹⁴. Het onderzoek kaderde in de bouw van een rusthuis en leverde met uitzondering van enkele perceelsgreppels geen noemenswaardige sporen op. Nog ten noordoosten werd in 1885 een concentratie aan lithisch materiaal en een gepolijste bijl teruggevonden (CAI ID 32339)¹⁵. Aan de Oude Jeerweg Ruiters en Langenaardstraat werd in 2008 een vondstmelding doorgegeven van een stijgbeugelriem uit de volle middeleeuwen (CAI ID 40113).

Op de markt van Lokeren werd een archeologisch onderzoek uitgevoerd door All-Archeo in 2010 (CAI ID 151747)¹⁶. De oudste vondst betreft een silexartefact uit de steentijd. Daarnaast werd een kringgreppel uit de bronstijd blootgelegd met een diameter van ca. 10,3m. In de greppel werden enkele scherven van een Hilversumurn teruggevonden. Vanaf de Karolingische periode konden bewoningssporen vastgesteld worden. De meeste sporen konden toegeschreven worden aan volle en laatmiddeleeuwse bewoning waaronder minstens zes gebouwplattegronden. Daarnaast werd een deel van een site met walgracht met een vermoedelijke opper- en neerhofstructuur opgegraven. Als laatste kan nog een wegtracé met karrensporen vermeld worden.

¹² Van der Gucht 1983

¹³ Van der Gucht 1986

¹⁴ Demoen 2014

¹⁵ Van der Gucht 1983

¹⁶ Bruggeman et al. 2012

Aan de westzijde van Lokeren werd in juni 2015 een archeologisch onderzoek uitgevoerd aan de Eekstraat door Monument Vandekerckhove¹⁷ waarbij bewoningssporen uit de Romeinse tijd en de middeleeuwen werden aangetroffen. In een Romeinse waterput werd een rituele depositie teruggevonden waaronder enkele volledige potten in *Terra Sigillata*. Het onderzoek staat nog niet op de Centrale Archeologische Inventaris aangegeven. De rapportering is nog in voorbereiding. Nog aan de westelijke zijde, ter hoogte van de Touwstraat, werd een grote opgraving uitgevoerd door de Archeologische Dienst Waasland. Hierbij werden voornamelijk bewoningssporen uit de brons- en ijzertijd teruggevonden met tientallen structuren. Daarnaast werden twee Romeinse brandrestengraven teruggevonden die wellicht tot een grafveld behoren dat buiten het terrein doorloopt. Als laatste werd nog een volmiddeleeuws erf blootgelegd¹⁸. De rapportering is nog lopende.

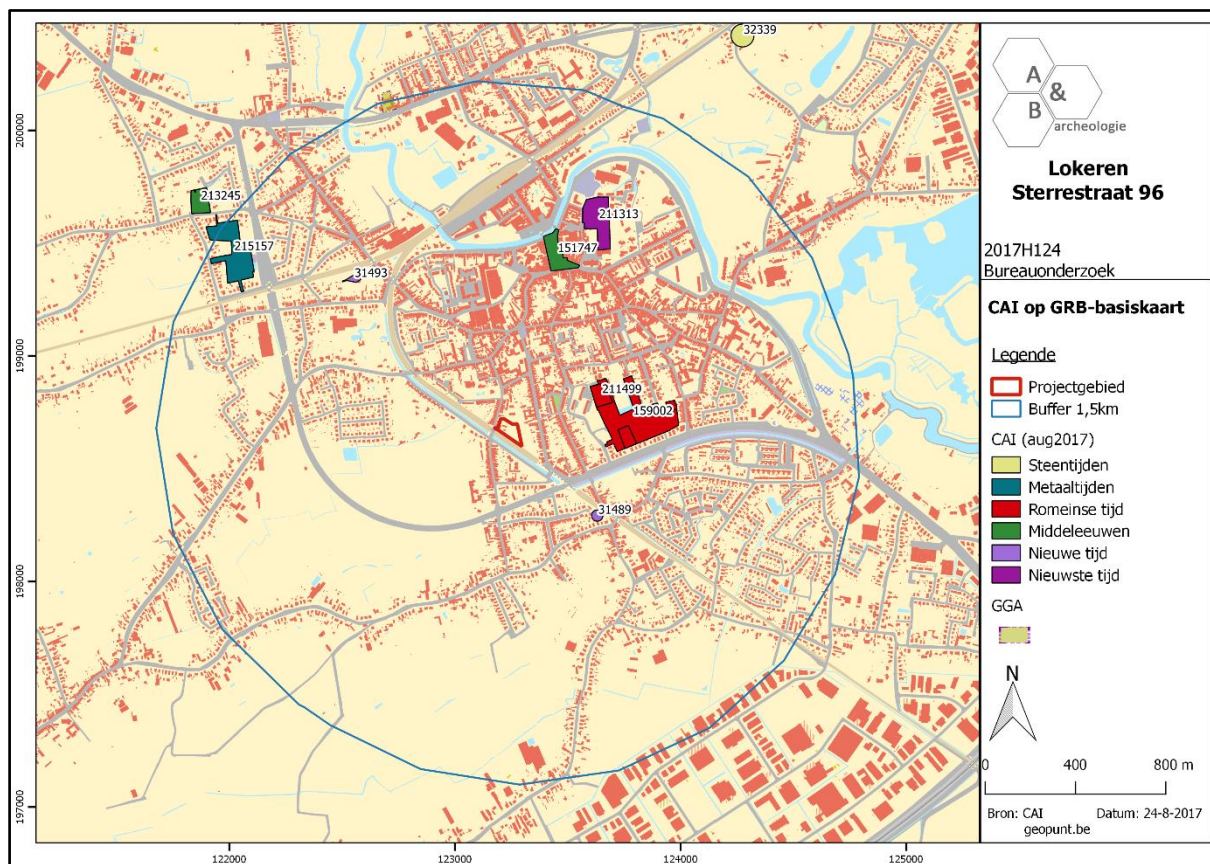
Op een 400-tal meter ten oosten van het plangebied werd een opgraving uitgevoerd aan de site Hoedhaar door Baac Vlaanderen (CAI ID 159002)¹⁹. Hierbij werden sporen uit de Romeinse tijd en de postmiddeleeuwen aangetroffen. Opmerkelijk zijn enkele houten tonwaterputten waarin houten geweerkolven, een baardmankruikje in Raeren en bewerkte benen plaatjes teruggevonden zijn. De waterputten wijzen op de aanwezigheid van een militaire kampplaats uit de late 16de of vroege 17de eeuw, zoals ook aangegeven op de militaire kaart van 1645. De inplanting van de waterputten is volgens een regelmatig patroon gebeurd met een onderlinge afstand van ca. 10m.

Het archeologisch kader toont een aanzienlijke kans op het aantreffen van sporen uit diverse periodes. Vooral de aanwezigheid van een militair kamp ten tijde van de 80-jarige oorlog vormt een belangrijk archeologisch gegeven. Mogelijk kunnen hiervan waterputten, haarden of mobiele artefacten (musketkogels, knopen, geweerkeien, ...) teruggevonden worden. Het archeologisch potentieel van het terrein is dan ook hoog te noemen.

¹⁷ Scheltjens in voorbereiding

¹⁸ Lauwers in voorbereiding

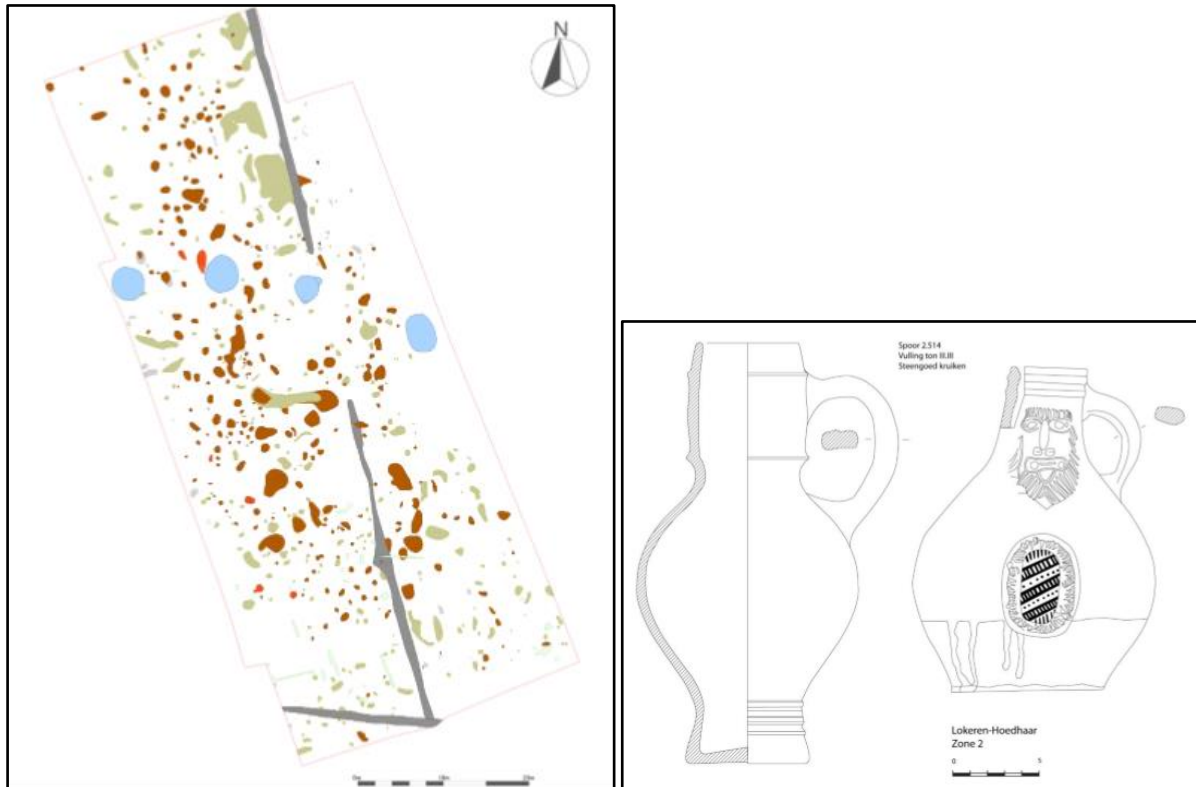
¹⁹ Gierts 2014

Figuur 29 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

Figuur 30 Zicht op één van de vier tonwaterputten van het militair kamp aangetroffen op het Hoedhaar (bron: Gierts 2014).

Figuur 31 Grondplan van zone 2 met centrale de vier tonwaterputten in blauw ingekleurd; rechts zicht op een baardmankruik aangetroffen in één van de waterputten (bron: Gierts 2014).

Figuur 32 Geweerkolf en bewerkte benen plaatjes uit de waterput (bron: Gierts 2014).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van de bureaustudie kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Op basis van de 18de- en 19de-eeuwse cartografische bronnen kan gesteld worden dat er geen bewoning aanwezig was binnen de grenzen van het plangebied. Pas naar het midden of einde van de 19de eeuw worden woningen gebouwd langsheen de Sterrestraat. Op de luchtfoto van 1971 worden enkele bijgebouwtjes aangegeven op het achtererf.
- Voor de periode voor de 18de eeuw zijn geen bronnen beschikbaar waardoor de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet kan gestaafd worden. Wel toont een militaire kaart van 1645 aan dat er een legerkamp aanwezig was van de Hollandse Republiek rondom Lokeren en wellicht ook deels doorheen het plangebied.
- Het terrein is voor het grootste deel onbebouwd en ingenomen als weiland (ca. 5100m²). Er zijn geen aanwijzingen dat hier verstoringen hebben plaatsgevonden. In het westelijke deel bevindt zich de woning met huisnummer 96, een kleine toegangsweg in kiezels en een verhard deel op het achtererf met parkeerboxen en opslagruimtes. De totale oppervlakte bedraagt ca. 1100m². In deze zone zullen enige verstoringen in de bodem hebben plaatsgevonden, hoewel de bodemkaart hier een plaggendek aangeeft. Hierdoor is het archeologisch erfgoed mogelijk beschermd gebleven.
- Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er hoge archeologische waarde aan het terrein kan gegeven worden. Een nabijgelegen opgraving aan het Hoedhaar bracht sporen aan het licht uit de Romeinse periode en ook sporen van een militair kamp, waaronder een viertal tonwaterputten met militair materiaal. Sporen van dit kamp kunnen binnen het plangebied verwacht worden. Daarnaast tonen diverse archeologische onderzoeken in de omgeving het archeologisch potentieel aan van de regio met sporen en structuren uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

Binnen het plangebied zal de bestaande woning aan de Sterrestraat 96 afgebroken worden net als de parking met parkeerboxen en opslagruimtes op het achtererf. Het overgrote deel van het terrein is

ingenomen als weiland. Nadien zal een grote moskee gebouwd worden voorzien van parkeergelegenheden en een infiltratiebekken. De geplande werken omvatten het volledige plangebied en hebben een nefaste impact op het bodemarchief en bijgevolg het mogelijke archeologisch erfgoed. Er dient bijgevolg verder archeologisch vooronderzoek te gebeuren.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

Gezien de locatie van het terrein en de bodemkundige gegevens die ter beschikking zijn, is een landschappelijk booronderzoek niet nodig. Er zijn geen aanwijzingen voor meerdere begraven archeologische niveaus of de aanwezigheid van een complexe stratigrafie. Er zijn ook geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van *in situ* steentijdartefacten.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

Deze onderzoeksmethode is niet nodig om uit te voeren aangezien geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van sporen en structuren die op te sporen zijn via deze techniek.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

Gezien de aanwezigheid van een 17de-eeuws kamp reëel is binnen de grenzen van het plangebied dient een metaaldetectie onderzoek te gebeuren. Gezien het terrein ingenomen is als weiland wordt geadviseerd om metaaldetectie uit te voeren ter hoogte van de sleuven, dit om de kostprijs te drukken. In dit geval wordt 10% van het terrein gecontroleerd. In eerste instantie worden de

graszoden oppervlakkig weggehaald waarna de teelaarde gecontroleerd wordt op de aanwezigheid van metalen voorwerpen. Ook kan visueel gekeken worden naar niet-metalen voorwerpen zoals geweerveien. Tijdens de aanleg van de proefsleuven dient eveneens metaaldetectie te gebeuren bij het stelselmatig verdiepen naar het archeologische vlak. Als laatste moeten de aangetroffen sporen in het grondvlak gecontroleerd worden op de aanwezigheid van metalen voorwerpen. De aangetroffen relevante vondsten worden ingemeten met een GPS-toestel en beschreven naar hun functie, gebruikssporen, gewicht, afmetingen en bepaalde karakteristieken. Kenmerkende vondsten worden gefotografeerd en eventueel grafisch weergegeven. In geval vondstconcentraties waargenomen worden, wordt een advies opgesteld voor een ruimere onderzoekszone.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet van toepassing aangezien geen aanwijzingen zijn voor meerdere begraven archeologische niveaus, een complexe stratigrafie of de aanwezigheid van *in situ* steentijdartefacten.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.²⁰

Gezien het archeologische potentieel, de oppervlakte van het terrein en de aard van de geplande werken is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk. Deze proefsleuven kunnen aangelegd worden na de afbraak van de woning en de achterliggende parking. Hierbij dient gelet te worden dat de woning enkel afgebroken mag worden tot op het huidige maaiveldniveau. De parking mag enkel oppervlakkig verwijderd worden.

Het totale terrein is 6230m² groot waarvan 10% oftewel 623m² dient onderzocht te worden door middel van proefsleuven. Aanvullend hierbij moet nog voor 2,5% oftewel 156m² aan kijkvensters, dwars- of volgsleuven aangelegd te worden. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 779m² onderzocht. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er hoge archeologische waarde aan het terrein kan gegeven worden. Een nabijgelegen opgraving aan het Hoedhaar bracht sporen aan het licht uit de Romeinse periode en ook sporen van een militair kamp, waaronder een viertal tonwaterputten met militair materiaal. Sporen van dit kamp kunnen binnen het plangebied verwacht worden, zoals te zien op de militaire kaart van 1645. Daarnaast tonen diverse archeologische onderzoeken in de

²⁰ HANECA et al. 2016.

omgeving het archeologisch potentieel aan van de regio met sporen en structuren uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Het terrein is voor het grootste deel onbebouwd en ingenomen als weiland (ca. 5100m²). Er zijn geen aanwijzingen dat hier verstoringen hebben plaatsgevonden. In het westelijke deel bevindt zich de woning met huisnummer 96, een kleine toegangsweg in kiezels en een verhard deel op het achtererf met parkeerboxen en opslagruimtes. De totale oppervlakte bedraagt ca. 1100m². In deze zone zullen enige verstoringen in de bodem hebben plaatsgevonden, hoewel de bodemkaart hier een plaggendek aangeeft. Hierdoor is het archeologisch erfgoed mogelijk beschermd gebleven.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Er is sprake van een plaggenbodem in het plangebied. Hierbij is het plaggendek minstens 50 à 60cm dik. Gezien deze dikte kunnen de archeologische sporen goed bewaard gebleven zijn.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De geplande werken bestaan uit twee luiken. Het eerste luik omvat de voorbereidende werken. Hierbij wordt de bestaande parking uitgebroken en wordt het huis aan de Sterrestraat 96 afgebroken. Het tweede luik omvat de bouw van een grote moskee voorzien van parkeergelegenheden rondom. Aan de Sterrestraat wordt een bredere toegangsweg voorzien waardoor verkeer makkelijk in en uit kan rijden. De moskee zelf meet 50 op 30m en heeft een oppervlakte van 1500m². De parking bestaat uit 105 parkeerplaatsen, 8 aangepaste autoparkeerplaatsen en 62 plaatsen voor fietsen. In de noordoostelijke hoek wordt bovendien een infiltratiebekken voorzien met langs de westelijke zijde een kleine groenzone. De geplande werkzaamheden zullen een nefaste impact hebben op het bodemarchief en bijgevolg op het mogelijke archeologische erfgoed.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. Echter gezien de historische bronnen en het archeologisch kader kan de mogelijke aanwezigheid van een 17de-eeuws kamp opgemerkt worden en kunnen sporen en structuren uit diverse periodes verwacht worden.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

In eerste instantie dient de huidige woning en de achterliggende parking afgebroken te worden. Hierbij is het van belang dat de woning afgebroken wordt tot op het huidige maaiveldniveau en dat de funderingen blijven zitten tot na de afronding van het archeologisch onderzoek. De parking mag enkel oppervlakkig uitgebroken worden.

Na de afbraak volgt een gecombineerd metaaldetectie en proefsleuvenonderzoek over het volledige plangebied. In eerste instantie worden de graszoden oppervlakkig verwijderd ter hoogte van de proefsleuven. Dit niveau wordt eerst gecontroleerd met een metaaldetector op de aanwezigheid van metalen artefacten (mogelijk musketkogels, knopen, munten, ...) en visueel geïnspecteerd op niet-metalen artefacten (mogelijke geweerkeien, aardewerk, ...). De relevante vondsten worden opgemeten en voorzien van een vondstlabel. Bij de aanleg van de sleuf zelf wordt tijdens het stelselmatig verdiepen naar het archeologisch vlak ook metaaldetectie uitgevoerd. Als laatste worden de eventuele archeologische sporen gecontroleerd op aanwezigheid van metalen voorwerpen. Het proefsleuvenonderzoek bestaat uit 8 proefsleuven, vier parallelle sleuven volgens een NW-ZO oriëntatie en vier parallelle sleuven volgens een WNW-OZO oriëntatie. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel van het terrein in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een verder metaaldetectieonderzoek en/of opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen.

4. Samenvatting

Het terrein is gelegen in Lokeren aan de Sterrestraat 96 in de provincie Oost-Vlaanderen. Het plangebied ligt in het zuidelijke deel van het centrum van Lokeren. In het westen bevindt zich de Sterrestraat en in het zuiden loopt de spoorweg tussen Lokeren en Dendermonde en stroomt de Lede. Het noordoosten en oosten wordt begrensd door een weiland dat aansluit op de achtertuinen van woningen langs de Heilig Hartlaan. Het noorden wordt begrensd door een beekje. Op de kaart van Vandermaelen wordt deze benoemd als de Destelbeek. Het grootste deel van het terrein, ca. 5100m², is ingenomen als weiland. De toegang bevindt zich aan de Sterrestraat 96 via een kiezelpad. In de westelijke hoek sluit op het kiezelpad nog een verharding aan met enkele lage bakstenen parkeergarages en opslagruimtes. De totale oppervlakte van de toegangsweg en parking bedraagt ca. 1100m². Kadastraal gezien bevindt het terrein zich op: Lokeren, afdeling 2, sectie B, perceel nr. 353h2, 353f2 en 353g2.

Binnen de grenzen van het plangebied worden drie bodemtypes aangegeven. Het noordwestelijke deel wordt aangegeven als bebouwde zone (type OB) waarbij geen bodemkundige gegevens bekend zijn. Het grootste deel wordt als een Zcm(g) bodem gekarteerd. Een Zcm(g) bodem kenmerkt zich als een matig droge zandbodem met een dikke antropogene humus A-horizont. De A-horizont kenmerkt zich met een grijsachtige kleur. Dergelijke bodems worden ook plaggenbodems genoemd, waarbij het plaggendek of A-horizont minstens 50 tot 60cm dik is. De zuidoostelijke tip wordt gekarteerd als een Zdh bodem. Deze bodem bestaat uit een matig natte zandbodem met een verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont. Het gaat om een zogenaamde matig natte postpodzolbodem, waarbij de podzol niet volledig ontwikkeld is.

Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er hoge archeologische waarde aan het terrein kan gegeven worden. Een nabijgelegen opgraving aan het Hoedhaar bracht sporen aan het licht uit de Romeinse periode en ook sporen van een militair kamp, waaronder een viertal tonwaterputten met militair materiaal. Sporen van dit kamp kunnen binnen het plangebied verwacht worden. Daarnaast tonen diverse archeologische onderzoeken in de omgeving het archeologisch potentieel aan van de regio met sporen en structuren uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen.

De geplande werken bestaan uit twee luiken. Het eerste luik omvat de voorbereidende werken. Hierbij wordt de bestaande parking uitgedaagd en wordt het huis aan de Sterrestraat 96 afgebroken. Het tweede luik omvat de bouw van een grote moskee voorzien van parkeergelegenheden rondom. Aan de Sterrestraat wordt een bredere toegangsweg voorzien waardoor verkeer makkelijk in en uit kan rijden. De moskee zelf meet 50 op 30m en heeft een oppervlakte van 1500m². De parking bestaat uit 105 parkeerplaatsen, 8 aangepaste autoparkeerplaatsen en 62 plaatsen voor fietsen. In de noordoostelijke hoek wordt bovendien een infiltratiebekken voorzien met langs de westelijke zijde een kleine groenzone.

De geplande werken zullen het volledige bodemarchief verstoren binnen het plangebied. Op basis van deze gegevens dient een verder vooronderzoek te gebeuren in de vorm van een gecombineerd metaaldetectie en proefsleuven onderzoek over het volledige terrein.

5. Bibliografie

- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Lokeren>
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Ledebeek>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <http://www.waaserfgoed.be/erfgoed/23991-oorlogskaart-lokeren>
- BRUGGEMAN J., QUINTELIER A. & REYNS N., 2012, Archeologische opgraving Lokeren – Markt, Rapporten All-Archeo bvba 073, Bornem.
- DEMOEN D. & KREKELBERGH N., 2014, Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Lokeren - Uitbreidingslaan, BAAC Vlaanderen rapport 92, Gent.
- GIERTS I., 2014, *Archeologische opgravingen Lokeren Veldstraat 'Hoedhaar'*, Baac Vlaanderen rapport nr. 36, Assenede.
- JANSSENS N. & GIERTS I., 2015, Romeinse bewoning te Lokeren Hoedhaar. In: Signa 4, pg 177-180.
- VAN DER GUCHT K., 1983, De silexverzameling Dr. J. Van Raemdonck, in: Annalen van de Oudheidkundige Kring van het Land van Waas 86, p 103-127.
- VAN DER GUCHT K., 1986, Een La Tène-nederzetting te Elversele de verzamelingen M. Dewulf. In: Annalen van de oudheidkundige kring van het Land van Waas 89, p 83-158.

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op de bestaande toestand met aanduiding van het plangebied met een gele inkleuring (bron: initiatiefnemer).....	7
Figuur 2 Zicht op de toegangsweg in kiezels en de achterliggende parking en weiland; rechts is de spoorweg Lokeren-Dendermonde te zien. Links is het huis Sterrestraat 96 te zien, dat afgebroken zal worden.....	8
Figuur 3 Uitsnede uit de orthofoto van 2016 met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	8
Figuur 4 Uitsnede uit het plan 'geplande werken' (bron: initiatiefnemer).	9
Figuur 5 Detailopname van de geplande werken (bron: initiatiefnemer).....	10
Figuur 6 Detailopname van de nieuwe toegangsweg (bron: initiatiefnemer).....	10
Figuur 7 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).....	11
Figuur 8 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI)..	12
Figuur 9 Zicht op het kadasterplan met aanduiding van de perceelsnummers (bron: geopunt.be).....	12
Figuur 10 Zicht op de bodemgebruikskaat met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)..	13
Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel met rechts de aanzet van de Cuesta (bron: geopunt.be).	14
Figuur 12 Detailopname van het Digitaal Hoogtemodel met de twee hoogteprofielen (bron: AGIV).	15
Figuur 13 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	15
Figuur 14 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).....	16
Figuur 15 Ruime uitsnede uit de bodemkaart (bron: geopunt.be).....	17
Figuur 16 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	18
Figuur 17 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	18
Figuur 18 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart; type 3 (bron: geopunt.be).	19
Figuur 19 Lokeren tijdens de 80-jarige oorlog, 1645, met aanduiding van het plangebied (http://www.waaserfgoed.be/erfgoed/23991-oorlogskaart-lokeren).....	22
Figuur 20 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).....	22
Figuur 21 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	23
Figuur 22 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).	23
Figuur 23 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).	24
Figuur 24 Uitsnede uit de Topografische kaart van 1893 (bron: cartesius.be en NGI).....	24
Figuur 25 Uitsnede uit de Topografische kaart van 1909-1910 (bron: cartesius.be en NGI).	25
Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1990 (bron: geopunt.be).....	26
Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).....	26
Figuur 29 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	29
Figuur 30 Zicht op één van de vier tonwaterputten van het militair kamp aangetroffen op het Hoedhaar (bron: Gierts 2014).	29
Figuur 31 Grondplan van zone 2 met centrale de vier tonwaterputten in blauw ingekleurd; rechts zicht op een baardmankruik aangetroffen in één van de waterputten (bron: Gierts 2014).	30
Figuur 32 Geweerkolf en bewerkte benen plaatjes uit de waterput (bron: Gierts 2014).....	30

LEGENDE

boom klein

brandstap

dakraaf divers

stroom

FV22 verbindingspunt

garage dorpel

gebouw dorpel

loofboom

perceelreconstructiepunt

soort verharding betontegels

soort verharding cementbeton

soort verharding kasseien

soort verharding steenslag

stroodkap water

watersluis

zichtbaar cirkelvormig putdeksel

zichtbaar vierkant putdeksel

zichtbare grespad

afkilling

afkilling betongelaten

afkilling hout en prikkeldraad

bergsloot

boordsteen

bovenkant talud

as gracht

grens onverharde zone

kagmuur

muur hoog

onderkant talud gracht

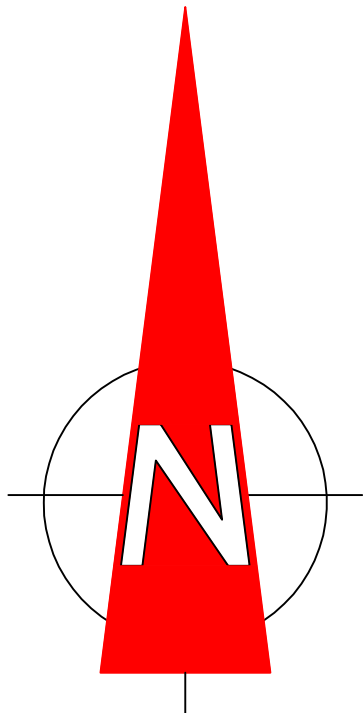
rand onverharde weg

rand van de rijbaan

terrestrisch gemeten gevel

terrestrisch gemeten gevelstuk

kadastrale grens

Bij het gebruik van de digitale versie van deze opmeting dient zich ervan te vergewissen dat de nauwkeurigheid van elk object op dit plan bepaald wordt door de kwaliteit, de relatieve en de absolute positie. Elk object heeft een standaardafwijking afhankelijk van de gebruikte opmetings- en kartingstechniek welke wordt getoond in functie van de specificaties van de opdracht. Bij het gebruik van de digitale versie van deze opmeting dient zich ervan te vergewissen dat de nauwkeurigheid van elk object op dit plan bepaald wordt door de kwaliteit, de relatieve en de absolute positie. Elk object heeft een standaardafwijking afhankelijk van de gebruikte opmetings- en kartingstechniek welke wordt getoond in functie van de specificaties van de opdracht.

OPMETING BESTAANDE TOESTAND		
OPDRACHTGEVER: Turkse Islamitische & Culturele Vereniging VZW Koophandelstraat 17/19 9160 Lokeren Ondernemingsnummer BE 0421.446.786		
SCHAAL : 1/250	DOSS: P_170508	DATUM : 16 mei 2017
+5.17		TAILLIEU KRISTOF Beëdigd landmeter-expert LAN 08 1355 EENDENWEG 14 9160 LOKEREN tel 09 329 62 54 gsm 0486 48 96 77 landmeter.tailleu@gmail.com

